

GÖNÜLDEN ESİNTİLER

KÛR'ÂN-ı KERÎM'de YOLCULUK

**Beled-Şems-Leyl-Duhâ-İnşirâh
Tîn-(90-95) Sûreleri**

NECDET ARDIÇ

**İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (54)**

GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

KÛR'ÂN-ı KERÎM'de YOLCULUK

Beled-Şems-leyl-Duhâ-İnşirâh-

Tîn- (90-95) Sûreleri

NECDET ARDIÇ

**İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (54)**

Beled-Şems-leyl-Duhâ-İnşirâh- Tîn-

(90-95) Sûreleri

	SAYFA NO
İÇİNDEKİLER:.....	(1)
ÖN SÖZ:.....	(2)
(90) BELED SÛRESİ:.....	(3)
(1-5) Âyetler:.....	(5)
(6-10) Âyetler:.....	(7)
(11-15) Âyetler:.....	(10)
(16-20) Âyetler:.....	(17)
(91) ŞEMS-SÛRESİ:.....	(21)
(1-5) Âyetler:.....	(26)
(6-10) Âyetler:.....	(32)
(11-15) Âyetler:.....	(39)
(92) LEYL SÛRESİ:.....	(43)
(1-5) Âyetler:.....	(44)
(6-10) Âyetler:.....	(49)
(11-15) Âyetler:.....	(51)
(16-21) Âyetler:.....	(53)
(93) DUHÂ SÛRESİ:.....	(56)
(1-5) Âyetler:.....	(58)
(6-11) Âyetler:.....	(62)
(94) İNŞİRAH SÛRESİ:.....	(65)
(1-5) Âyetler:.....	(68)
(6-8) Âyetler:.....	(73)
(95) TÎN SÛRESİ:.....	(74)
(1-5) Âyetler:.....	(74)
(6-8) Âyetler:.....	(79)

ÖN SÖZ:

Evvelâ bütün okuyucularıma bir ömür boyu sağlık, sıhhat ve gönül muhabbetleri ve gerçek mânâ da tasavvufi idrakler niyaz ederim. Bu dünya da en büyük kazanç burasını, bu âlemi şehâdet-i, gerçekten müşahede ederek yaşayıp geçirmek ve kendini tanımayı bilmek olacaktır. Kûr'ân-ı Kerîm'de **(yolculuk)** adlı sohbetlerimizin bazılarını vakit buldukça yazıya geçirtip daha sonra vakit buldukça kitap haline dönüştürmek için çalışmalar yapmaktayız. Onlardan biri de, mevzuumuz olan, **Beled-Şems-leyl-Duhâ-İnsirâh-** Sûreleridir. Nihâyet vakit bulup onlarıda yapılan sohbet mertebeleri itibarile ve bazı ilâveler yaparak düzenlemeye çalışacağım. İçinde bir hayli mevzular olan bu Sûre-i şeriflerin zâhir bâtın nûrundan bu dünyada iken yararlanmaya gayret edelim. Cenâb-ı Hakk'tan bu hususta her kez için başarılar niyaz ederim.

Sevgili okuyucum, bu kitabın yazılışında, düzenlenişinde, basılışında, bastırılışında, tüm oluşumunda emeği ve hizmeti geçenleri saygı ile yad et, geçmişlerine de hayır dua et, ALLAH (c.c.) gönlünde feyz kapıları açsın. Yarabbi; bu kitaptan meydana gelecek manevi hasılayı, evvelâ acizane, efendimiz Muhammed Mustafa, (s.a.v.) in ve Ehl-i Beyt Hazaratı'nın rûhlarına, Nusret Babamın ve Rahmiye annemin de ruhlarına, ceddinin geçmişlerinin de ruhlarına hediye eyledim kabul eyle, haberdar eyle, ya Rabbi.

Muhterem okuyucularım; yine bu kitabı da okumaya başlarken, nefs'in hevasından, zan ve hayelden, gafletten soyunmaya çalışarak, saf bir gönül ve Besmele ile okumaya başlamanızı tavsiye edeceğim; çünkü kafamız ve gönlümüz, vehim ve hayalin tesiri altında iken gerçek mânâ da bu ve benzeri kitaplardan yararlanmamız mümkün olamayacaktır.

Gayret bizden muvaffakiyyet Hakk'tandır.

Terzi Baba Tekirdağ (15/01/2013) salı:

90 – BELED Sûresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

90-EL-BELED SÛRESİ

90-el-BELED : Mekke'de Kaf sûresinden sonra inmiştir. 20 (yirmi) Âyettir. Adını, ilk Âyette geçen, Mekke'yi anlatan ve "şehir" anlamına gelen "beled" kelimesinden almaktadır. Bu Sûrede insanın yaratılışından, onun bazı davranışlarından, insana verilen üstün vasıflardan, o vasıfları iyiye kullanmayanın kötü âkıbetinden, iyiye kullananların da mutlu geleceklerinden söz edilir. (E.H.Y.H.D.K.D.)

Bu ön bilgiyi verdikten sonra özetle Sûre-i şerif hakkında küçük sayısal, araştırmalar yapmaya geçelim ve eğer varsa başka bağlantılarını da anlamaya çalışalım.

Sûre 90 ve 20 Âyettir. 30 Cüzde'dir. **"Beled"** kelimesinin sayı değerleri, (ب b-2-) (ل Lâm-30-) (د-dal-4-) Bunları bütün olarak toplarsak. (90+20+30+2+30+4=176) ayrıca (1+7+6=14) Nur-u Muhammed-î çıktığı görülür. Gene kendi içinde toplarsak (2+3+4=9) aslı (9) olduğu görülür.

Bilindiği gibi, harflerin ve meydana getirdikleri kelimelerin nasıl bir dili ve değerleri varsa, rakkamlar'ın ve rakkamlar'dan meydana gelen sayıların da bir dili ve değerleri vardır.

Tek sayıların, tekler hanesindeki en büyük sayısı (9) çiftler hanesindeki en büyük sayısı (99) üçler hanesindeki en büyük sayısı (999) dur.

Bilindiği gibi (9) sayısı Mûseviyyet mertebesini belirtmektedir ki, Esmâ mertebesinin tenzihi'dir, bir daha (9) ilâvesi ile (99) olur ki zâten Esmâ-ül hüsnâdır, ve kendi

kendisiyle toplandığında ($9+9=18$) dir, çarpıldığında ise ($9 \times 9=81$) olurki gene tersi (18) dir ve onsekiz bin âlemi ifade eder, kendi içinde toplandığında ise gene (9) yapar, ayrıca ($81+9=90$) olur ki, gene Sûre-i Şerif'in sayı değeridir. Ayrıca üç dokuzu yan yana getirdiğimizde (999) bu da gene biraz daha genişletilmiş Esmâ-ül hüsnâ dır, bu dokuzları üç ile çarparsak ($9 \times 3=27$) eder buda iseviyyet mertebesidir. Ayrıca Sûre-i Şerif'in nüzül sırası (35) dir ki çok dikkat çekicidir. Kendi içinde toplarsak ($3+5=8$) olurki, bu da mertbe-i tevhid-i Ef'âl, İbrahimiyyettir. Otuz beşin tersi (53) tür ki oda bizim şifre sayımızdır. ($114-90=24$) dünya beldelerine (24,000) peygamber ve veli gelmiştir. Ayrıca Cebrâîl (a.s.) Peygamber efendimize (2,400) def'a gelmiştir.

BELED, kelimesine harfleri itibariyle baktığımızda.

(ب-b) "ile-birlikte" (ل-Lâm) Ulûhiyyet (د-dal) ise delildir.

(ل-Lâm) Ulûhiyyet'in (ب-b) hakikat-i Muhammediyye ile âlemlerde zuhura çıkmasının (د-dal) delilidir.

Ulûhiyyet'in hakikat-i Muhammediyye ile âlemlerde zuhura çıkmasının delilidir.

Hâl böyle olunca bütün âlemler Hakikat-i Muhammed-î'nin beldesidir.

Belde= Lügat mânâsı itibariyle. Mekân, yer, çevre, ilçeden küçük "belediye" ile yönetilen yer." Diye ifade edilmektedir.

90 – BELED Sûresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHİM

﴿١﴾ لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾

(Lâ uksimu bi hâzel beled.)

(90/1) **“Hayır, bu beldeye kasem ederim ki.”**

Âyet-i Kerîme’de yemin edilen belde, zâhiren genelde Mekke şehridir. Özelde ise “beled-bedeni nur-u Muhammed -î dir. Kasem-yemin’lerde, yemin edilenin, en az yemin eden kadar değeri olması lâzımdır. Zât-ı akdes, Zât-ı mukaddes olan Ulûhiyyet, beldesinden hakikat-i Muhammed-î beldesine, tenezzül ettiğinde cem olan bu belde her beldesi itibariyle, bütün âlemlerde tafsîlen zuhura çıkmış, bu beldenin nokta zuhur mahalli olan “Hazret-i Peygamber Efendimiz” de kendi şahsında bizlere Hakk’tan naklederek, Hakk lisanı ile bu hakikati haber vermektedir.

﴿٢﴾ وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾

(Ve ente hıllun bi hâzel beled)

(90/2) **“Ve sen, bu beldede ikâmet ediyorsun.”**

Hıll= Lügat mânâsı. Helâl-Harem ile mikat arası.

Ey habibim sen fiziken bu belde de, ruhen bütün âlemler beldesinde yaşıyorsun sana hiçbir yerde sınır yoktur,

﴿٣﴾ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ ﴿٣﴾

(Ve vâlidin ve mâ veled)

(90/3) **“Ve babaya ve doğan çocuğa andolsun.”**

Valid= Lügat mânâsı. (Vilâdet’den) Doğurtan “Baba”

Babadan kasıt evvelâ “Âdem” (a.s.) dır ki, bütün insanlığın zuhura gelmesine sebep olmuştur. Daha sonra

“İbrâhîm” (a.s.) dır ki. Sûret-i Muhammed-î kaynağına sebep olmuştur. Daha sonra.

“Ruh-ul Kuds” tür ki. ‘Isâ (a.s.) doğmasına sebep olmuştur. Daha sonra.

“Ruh-ul A’zam” dır ki. (Eb-ul ervah) olan ruhların babası Ruh-u Muhammediyye’nin doğmasına sebep olmuştur.

Ayrıca bir düşüncedir ki, kendisinden kıyasla yeni bir düşünce ortaya çıkar.

﴿٤﴾ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ﴿٤﴾

(Lekad halaknel insâne fî kebed)

(90/4) **“Andolsun ki Biz insanı, meşakkat içinde halk ettik”**

Görüldüğü gibi bu Âyetler Zât-î Âyetler’dir, ve Cenâb-ı Hakk, “biz insan-ı meşakkat ve sıkıntı içinde halk ettik” demek sûretiyle fâil’in kendisi olduğunu bildirmektedir.

Gerek sûret-i gerek sîret-i iç bünyesi itibariyle sıkıntı ve meşakkat içinde halkedilmiştir. Sûret-i dört unsurdan meydana gelmiş bir bileşim, küçücük bir aciz iken birçok evrelerden geçerek nihayet kendi işini kendi görmeye başlayacak hale gelmektedir. Çocukluktan itibaren ölünceye kadar bu anâsır bedeninin hem kullanıcısı hemde bakıcısı olmuştur, bu bedeni yönüyle başına gelmedik zorluklar kalmamaktadır.

Sîreti-içi ise bütün zıt İlâh-i isimlerin terkiibinden meydana gelmiş, gösteri sahnesi halinde düzenlenmiştir. Her türlü esmâ ve sıfatların mânâları'nın fiiller halinde oradan görünmesi onun özelliklerindedir. Her bir mânâ bu bedene sahip çıkmaya çalıştığından gene ortada bu yüzden de sıkıntı ve meşakkat oluşmaktadır. Tâki emri İlâhiyye ye uyup hayatını ona göre düzenleyinceye kadar. Aslında gene sıkıntı ve meşakkat bitmez ancak imân-ı ve sabrı ile bunları kolaylaştırmış olur.

﴿٥﴾ اَيَحْسَبُ اَنْ لَّنْ يَفْقِرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ ﴿٥﴾

(E yahsebu en len yakdira aleyhi ehad)

(90/5) **“(İnsan) ona hiç kimsenin asla güç yetiremeyeceğini mi sanıyor?”**

Kendisine verilen geçici güç, para mal mülk ile perdelenip kendini bunların mutlak sahibi zannederek perdeler içinde kalarak bir gün gelip bunların elinden alınmasına kimsenin mani olamayacağını? zannediyor.

﴿٦﴾ يَقُولُ اَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا ﴿٦﴾

(Yekûlu ehlektu mâlen lubedâ)

(90/6) **“O: “Pek çok mal tükettim.” der.”**

Hakk yolunda mal sarfeden, ben mal sarfettim demez mümkün olduğu kadar gizlemeye çalışır. Bura da ise kişi açık olarak mal tükettiğini ifade etmektedir ki, burada bahsedilen nefs-i emmâresinin hükmü altında yaşayan kimseler anlatılmaktadır, onlar çok para harcamakla ve lüks yaşamakla iftihar ederler ancak hazıra dağlar dayanmaz denilmiştir, bir gün bunlar iflâs ederler dünyada etmeseler bile ahrette bunlar müflistirler, ayrıca hem ellerinde bir şeyleri yoktur hem de o mallarının hesabını vereceklerdir. İşte böyle "mal tükettim" deyenlerin hazin sonları çok acı olacaktır. Cenâb-ı Hakk her birerlerimizi muhafaza etsin.

﴿٧﴾ أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾

(E yahsebu en lem yerahû ehad)

(90/7) "**Onu hiç kimsenin görmediğini mi sanıyor?**"

Yaptıklarını veya yapmadıklarını hiç kimse görmüyor mu, bunun farkında değil mi?. Nefsi yönünde gururlanarak ve benlik şöhret üzere verdiklerini Cenâb-ı Hakk'ın görmediğini mi zannediyor.

﴿٨﴾ أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾

(E lem nec'al lehu ayneyn)

(90/8) "**Ona iki göz vermedik mi?**"

Biri Hakk'ı biri halkı görmek için, sonra bunları birlemek için iki göz vermedik mi.? Ama sen bu gözleri sadece taşı toprağı görmek için kullandın. Aslında bu gözleri ben sana

Bu dünyada iken daha beni görmek için vermiştim ne yazık ki sana her şeyden yakın olan beni göremedinde hayal ve geçici olan bu varlıkları gerçek varlık zannedip onları kendine perde yapıp, (nereye baksan benim cemâlimi görebilecek iken) sen bu müthiş değeri taş toprakla doldurdun, işte o yüzden taş toprakla dolu olan gözlerin yarın dolu olacağından ahirette kör-görmez olarak halkedileceksin.

﴿٩﴾ ولساناً وشفَتَيْنِ ﴿﴾

(Ve lisânen ve şefeteyn)

(90/9) **“Ve bir dil ve iki dudak.”**

Diğer insanlarla kolayca anlaşabilmesi için lisan verdik bunu da kullana bilmesi için bir dil ve iki dudak verdik. Ancak bunlar onun hem helâkine hem de, saadetine sebep oldu. Nefsi istikametinde, dedi kodu ve işe yaramayacak kelâmlarla kullanması helâkine-felâketine götürdü. Hakk yolunda kullanması ise ebedi saadetine ve daha bu dünya da iken Hakk’a ulaşmasına sebep oldu.

Bilindiği gibi gerçek insan’ın ağızı bâtın âleminin kapısıdır. İki dudağı leb-i derya, İlâh-î deryanın sahilidir. Dili ise o deryadan dışarıya çıkacak dalgaların tercümanıdır. Mânâ âlemi deryasından zuhura çıkmak için sıra bekleyen hakikatleri belirli bir sıraya koyup düzenleyerek ortaya ses ve mânâları ile zâhir âlemine çıkarıp ihtiyaç sahiplerinin kullanımına sunmaktadır.

Bâtinen âlemi ervahta Hakk’ın huzurunda lâtif olarak bütün insanlar tarafından ilk kullanılan aletimiz, ağızımız ve dilimizdir. Ve ilk kullandığımız harfimiz “B” dir. Ve ilk kullandığımız kelimeimizde, “belâ” evet olmuştur. Bunların hiç biri tesadüfen oluşmuş şeyler değildir, hepsinin kendi özelinde hikmetleri sonsuzdur.

﴿ ۱۰ ﴾ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ﴿﴾

(Ve hedeynâhun necdeyn)

(90/10) **“Ve onu iki yola ulaştırırız.”**

Zâhiren hidayet ve dalâlet yollarıdır. Diğeri ise içinden ve dışından iki yoldur. Bunların birincisi ve tavsiye edileni içinden tefekkür, muhabbet ve ilimle gidilen Hakk yoludur diğeri ise dışından fiziki olarak ibadetleri yapmak sûretiyle işlenen sâlih amellerdir.

Diğeri ise tavsiye edilmeyeni, içinden başkalarına kötülük yapmaya yönelik düşünceler. Bu yolun diğeri ise dışından da şer işlemektir.

﴿ ۱۱ ﴾ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿﴾

(Fe laktehamel akabete.)

(90/11) **“Fakat o akabeyi aşmadı.”**

Akabe= Lügat mânâsı. Bâdire, sarp, çıkılması müşkil yokuş. Tehlikeli geçit, dar boğaz.

Yukarıda mânâsı zâhiri itibariyle belirtilen **“Akabe”** zâhir ve bâtın itibariyle iki halde bulunur. Zâhiri olanı, içinde bulunduğu bir sürü sıkıntıları veya içine düştüğü alışkanlıkları gayret edip aşabileceği halde gafletinden ve aşmak iradesini de göstermediği için. **“Aşmadı”** isteği ile kendi hali ve o halin tutuklusu oldu. Bu ifade **“Aşamadı”** olsa idi o zaman bu durumdan kurtulmak için çalışmalar yapmış, ancak bazı sebeplerden dolayı **“aşamadı”** hükmü olmaktadır. Bu halde olan kişide mes’uliyetten kurtulmuş olabilir.

Kendi varlığımızdaki **"Akabe"** leri aşmak için ise "teklifat-ı İlâhiyye-İlâh-î teklifler" olan Hakkın bizler için sınırladığı hayat seyrimizde bazı sıkıntılı hallerin zuhurunda hiç kendimizi zorlamadan olduğumuz yerde kalır isek, bu durumda bizde, **"o akabeyi aşmadı."** Hükmü içine girdiğimizden ve kulluk vecibelerimizi yerine getirmemiş olduğumuzdan mes'ul olmuş oluruz. Diğer yönden ise aklımız ve kalbimiz **"nefs"** perdeleriyle perdelenmiş olduğundan gereken nefis mücadelesini yapmadığımız için **"Akabe"** perdelerini **aşmadı**, hükmü ile mes'ul olmuş oluruz.

﴿١٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾

(Ve mâ edrâke mel akabeh)

(90/12) **"Ve akabenin ne olduğunu sana bildiren nedir?"**

Akabenin ne olduğunu bildiren, Kelâm-ı İlâh-î olan Kûr'ân-ı kerîm'de ve hadîs-i şeriflerde Efendimiz tarafından bildirilenlerdir. Bunlar nefis ve gaflet **"Akabeleri"** ni, aşma gayreti içinde olan ehli iman ve onunla beraber ehli tevhitir.

﴿١٣﴾ فَكُ رَقَبَةً ﴿١٣﴾

(Fekku rekabetin.)

(90/13) **"Kölenin azadıdır."**

Akabenin, Birincisi, **"rekabe-Kölenin azadıdır."** Bu azad iki türlüdür, günümüzde kölelik kaldırılmış olduğundan zahiren bu tatbikat yoktur.

İkincisi ise belirli tasavvufi çalışmalarla aklımızı ve kendimizi nefs'in köleliğinden kurtarmak, irademizle onu azad etmektir. Böylece nefs ve madde köleliğinden kurtulup hür olarak Hakk'ın "kulu" olarak yoluna devam etmektir. Hakk'ın kulu olmak kişinin hür olması demektir. Çünkü kişi İlâh-i korunmanın içine girdiği zaman ancak o sistem içerisinde hür bir birey olarak yaşayabilir aksi halde nefsinin ve dünyanın kölesi olarak hayatını sürdürür. Madde dünyası ve nefsi onun efendisi olmuş olur, böylece ona âhiret'te sâhip çıkacak bir efendisi olmadığından yeri cehennem olacaktır. Çünkü bunlar Hakk'ın kulluğundan dünya da kaçmışlar idi. Diğerleri ise dünyada iken Hakkın kulu olduklarından ahirette Cenâb-ı Hakk onlara sâhip çıkıp cennetlerinde iskân edecektir. Bu Akabe aşılması olacaktır.

﴿١٤﴾ أَوْ اطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ

(Ev it'âmun fî yevmin zî mesgabeh)

(90/14) "Veya yorgun ve aç olduğu günde doyurmaktır."

"Yorgunluk ve açlık," beşer halinin iki zafiyeti ve zorlandığı yaşam süreleridir. Yorulduğu zaman mutlaka dinlenmesi, acıktığı zaman da açlığını giderecek ihtiyacı olan gıdayı alması gerekecektir. Bu hallerde bilindiği gibi iki türdür.

Birincisi zâhiri bedenimizin yorgunluğu ve açlığıdır, kişi bunları durumuna göre zâhiren uygun zamanın da istirahat ederek dinlenmesi ve imkânlarına göre de gıda alarak açlığını gidermesidir. İşte eğer kişi bu halde kendi imkânları ile bunları karşılayamıyor ise, o zaman yakınlarından veya, hayır sever birileri o durumda olan kişinin veya kişilerin ihtiyacını karşıladığında bu Âyet-i Kerîme'nin hükmünü yerine getirmiş olur. Zâhiren yaptığı yardım miktarı kadar sevap kazanacaktır.

İkincisi ise kişinin iç bünyesinde ki, "**Yorgunluk ve açlık,**" tır ki, bununda çaresi mânevi yönden bu ihtiyaçların karşılanmasıdır. Bir kimse kendini ve Rabb'ını tanıma yolunda yaptığı birey çalışmalarla oldukça yorulur ve pek fazla bir netice alamaz çünkü önünde çok güçlü duran zâhiren eşya perdeleri, bâtinen de iç bünyesinde nefis ve benlik perdeleri vardır. Kendi başına bunları aşmaya çalışması onu çok yorar ancak neticede alamaz. Ne zaman ki gerçek bir Kâmil İnsana ulaşır ve kabul edilirse onun terbiyesi altında sistemli ve bilinçli bir çalışmaya girer işte o zaman dinlenmiş olur. Ancak bu sûretle gene yorulacaktır ama kendini tanımaya ve netice almaya başladığından o yorgunluk ona yeni ufuklar açacağından bu yorgunluk kendisine aynen dinlenme hükmünde olacaktır.

İşte bu durumda, başlar da ilmi ve mânevi **açlık** içinde de olan sâlike yapılan ilmi ve mânevi telkinatlarla sâlik'in iç bünyesi Hakikat-i İlâhiyye ve Hakikat-i Muhammediyye bilgileri ile ve böylece de kendini tanıma, Hakk'a kurbiyyet yolu ile doyurulmuş olacaktır. Bu Akabe de böylece aşılmış olacaktır.

﴿ ۱۵ ﴾ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿﴾

(Yetîmen zâ makrabeh)

(90/15) "**Yakınlık sahibi olan yetimi.**"

(O bir **yetimdir** ki **Yakındır**, kurbiyyet-yakınlığın **sahibidir**.)

Demekk'i **yetimlik** Hakk'a **kurb-yakın** olmanın **sahipliğidir**.

Gene bu hususu da iki yönlü özetlemeye çalışalım.

Birisi zâhiri yetimlikdir ki dini kitaplarımızın ilgili bölümlerinde çok geniş olarak izahları yapılmıştır, oralardan

araştırılabilir. Diğer bâtını yönünü ise şöyle diyebiliriz.

Genelde kitaplarda yetimler şöyle tarif edilir.

(1) Annesiz veya babasız çocuklar.

(2) Hem annesiz hem babasız çocuklar.

(3) Anne veya babası belli olmayan çocuklar.

Tasavvufta Akl-ı küll ve Nefsi küll diye iki tarif vardır, Bunlardan "Akl-ı küll" "Âdem-baba"ya ve "Nefsi küll" Havvâ-anne" ye teşbih-benzetilmiştir. Akl-ı küll ile Nefsi küll'ün izdivacından âlemler, "Âdem ile Havvâ" nın izdivacından da insan nesli türemiştir.

Aslında bütün varlığın babası Akl-ı küll ve annesi de Nefsi küll dür. Akl-ı küll Zât-ı mutlağın Ahadiyyet mertebesinde Vahidiyyet mertebesine Ulûhiyyet ismi ve ilmi ile aktardığı ilmi Zâtisidir ve fâildir. Ve Nefsi küll ise bu tecelliyi kabul eden mef'uldür. Tecelli mukaddes ve taayyünü evvel Hakikat-i Muhammed-î mertebesidir. Bu mertebede Akl-ı küll gizlenip Nefsi küll zâhir olduğundan ve Akl-ı küll ve Nefsi küll-ün zuhurları olan bu âlem çocukları "**yetimler**" haline dönüşmüş olmaktadır.

Hâl böyle olunca zâhir âlemde kişilerin zâhir anne ve babaları olsa bile hakikat âleminde "**yetimdir**" taa ki bir Kâmil Mürşidin terbiyesi altında, gerçek bir seyrü sülûk tatbikatından sonra aslı olan babası akl-ı küll'e bu yoldan ulaşip **yetimlik**ten kurtulsun. İşte bu yönden.

Demekk'i **yetimlik** Hakk'a **kurb-yakın** olmanın **sahipliğidir**.

Yani bu şekildeki **yetimlik** Zât-ı Hakk'a yakın olmanın **sahipliğidir**. Yani yetimlik Hakk'a yakınlık sahipliğidir.

İlk **yetim** zâhiren babası olmayan Hz. Âdem (a.s.) dir, ancak hakikati itibari ile babası Akl-ı küll-ilmi İlâhiyye'dir. Ona ulaştığı zaman yetimlikten kurtulup nesli sahih evlâd-ı **has** olur.

Daha sonra Annesi olmadığı için, Hz. Havvâ'nın yetimliği

vardır, ancak onun annesi yoktur, ama Âdem'den meydana geldiği için, hükmen annesi Âdem olmaktadır. Ayrıca ayrı bir babası olmadığından da gene **yetimdir**. Ancak Hz. Âdem vasıtasıyla zuhur ettiği ve sebebi vücudu Âdem olduğuna göre babası Âdemdir. Böylece Hz. Havva bir bakıma göre **yetim** bir bakıma göre de evlâd-ı **Has**'tır.

Daha sonra mertebe-i İbrâhîmiyyet (a.s.) in yetimliği gelir. Oda Rabb'ına ulaştığı zaman yetimlikten kurtulmuş mânâ âlminde nesebi sahih evlâd-ı **has**'lar zümresine katılmıştır.

Daha sonra Mûseviyyet mertebesinin **yetimliği** gelir ki, Mûsâ (a.s.) da çok küçük yaşından itibaren çocukluğu ve gençliği Fir'âvn'un yanında geçtiğinden zâhir ve bâtın o sürede **yetim** idi. Kendisine Peygamberlik geldikten ve tur'î Sînâ da Rabb'in'dan Tevrat-ı Şerifi alınca Akl-ı Küll olan babasına ulaşınca oda o mertebesi itibari ile evlâd-ı **has**'lar zümresine katılmıştır.

Ve o mertebede "**yetimeyni**" iki yetim daha vardır. (Kehf/18/77-78) Hızır (a.s.) ile Mûsâ (a.s.) arasında geçen duvar hadisesinde belirtilen yetimlerdir. Bulûğ çağına erinceye kadar duvar altında kalan ölmüş babalarından kalma sandık-vereseleri'nin ortaya çıkmaması için Hızır (a.s.) yıkık duvarı sağlamlaştırmıştır. Bu hareketi ile asli çocukların olması ve eğitimi için zaman kazandırmıştır.

Daha sonra mertebe-i İseviyyet, İsâ (a.s.) in yetimliği vardır ki zâten meşhurdur. Sûreta babası olmadığından zâhiren **yetim** ancak (30) yaşında kendisine peygamberlik gelip aslı olan akl-ı küll'e ulaştığından o mertebesi itibari ile evlâd-ı **Has** olmuştur.

Daha sonra Mertebe-i Muhammediyye'nin yetimliği gelir. Hz. Muhammed (s.a.v.) efendimiz dünyaya **yetim** olarak teşrif etmişlerdir. Çünkü onu akl-ı küll olan ilmi ilâhiyye eğitecektir. (40) yaşlarında Cebrâîl (a.s.) geldiğinde kendisine Akl-ı küll olan babasından o zaman-ı itibariyle bilgi getirmeye başladı bu süre (23) sene sürdü. Regaib gecesinde hakikatine, doğumuna rağbet etti mevlûd gecesi

asli doğumunu nefis-i külden yaptı beraat gecesinde ilâh-î beraatını aldı kadir gecesinde kudreti ilâhiyyesini idrak etti Mi'râc gecesinde kendi varlığında bulunan bütün âlemlerin seyrini ve Hakikat-i İlâhiyyenin hakikatini kendi varlığında buldu, böylece yer yüzünde Allah'ın (c.c.) ismi â'zamı oldu ve Rûh-u Â'zamdan gelen Rûh-u ile de ebul ervah-Rûhların da **babası** oldu. Kim ki Hakikat-i Muhammed-î üzere bu mertebeye ulaştı işte o kimse de yetimlikten kurtulup Evlâd-ı **has**lardan oldu.

Gözümüzün nûr-u kâlbimizin süruru Mescid-i Nebevi'nin ilk zemini-arsası dahi (sehl ve Süheyl) isimli iki yetimin idi ücreti verilerek onlardan satın alınmış idi.

Bu hadise bize şunu göstermektedir. Nice öksüzler burada zaman içinde gerçek babaları olan (Ebul ervâh) akl-ı küll'ün zuhuru olan hakikat-i Muhammediyye ye ulaşıp gerçek **Babalarına** kavuşup **yetimlikten** kurtulmuş olmaktadırlar.

Hadîs-i Şerifte. (*Bulûğ çağına ulaşıncaya yetimlik kalkar*) Buyurulmuştur.

Bulûğa ermek zâhiren belli bir yaşa ermekle olmaktadır, ancak Bâtinen Bulûğa ermek kişinin kendi hakikati olan Hakikat-i İlâhiyye ye ermek ve (Ricâlûllah) Allah-ın erlerinden olmaktır. Buraya ulaşan kimseler ise kendileri **yetim** değil (**Baba**) olmuşlardır.

(**Yetimlerin** hem kendileri hem de malları (**velâyet**-koruma) altına alınır.)

Yetimlerin koruyucusu (**Velâyet**) mertebesidir, oraya ulaştıkları zaman, oradan aldıkları bilgi ve eğitim, gerçek **Babaları** olan (Akl-ı Küll'e ulaşmalarını sağlayacaktır.

Böylece İnsân-ı Kâmile yönelmiş ve onda yok olmuş her bir **yetim** sâlik o kanaldan geçerek gayreti nispetinde kendi erliğini idrak ve gerçek **Babası** olan Akl-ı külle ulaşması mümkün olacaktır.

(Yetimler topluma, Allah-ın emânetleri'dir.)

Kur'an-ı Kerim'de yirmiden fazla yerde yetimlerle ilgili birçok bilgi verilmiştir. Bu **yetimlik Akabesi** de böylece aşılmış olacaktır.

﴿١٦﴾ أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾

(Ev miskînen zâ metrabeḥ)

(90/16) **“Veya çok fakir bir miskini”**

Fakir= Lügat mânâsı. Biçare, muhtaç, yoksul olarak geçmektedir. Dinin ise zekât veremeyecek, ancak zekât alabilecek durumda olanlardır. Yani dinin zengin sayılmayanlardır.

Peygamberimiz fakirlikle iftihar etmiştir. Fakirliğinde iki yönü vardır biri dünya mal fakiri diğeri ise benlik fakiridir. Kişi kendini nefsi benliği ile, ortaya çıkarırsa o kendi mülkünde nefsi ile nefsen zengindir, isterse malen fakir olsun. Gerçek fakirlik her şeyi olduğu halde bunları kendine bağlamayıp sahibine ait olduğunu bilerek ve geçici olarak kullandığını bilen kimse esas fakirdir. İşte Efendimiz bu fakirlikle iftihar etmiştir. Yani bütün peygamberan hazaratının kendi mertebeleri itibari ile bir benliği vardır. Fakat Peygamber Efendimiz Allah ismi caminin bütün mertebelerinde kendinden zuhur da olması dolayısı ile kendinde kendinden bir vasıf olmadığı için nefsinden yana en büyük fakir efendimizdir. Bu hali idrak eden ehlullahın da birçokları kendilerinden fakir veya biz diye bahsederler.

Miskin=Fıkıh. Kendi kendini idare edemeyen, iktisaptan aciz, mal ve mülkü olmayan kimse.

Miskin, sakin olmak demektir. Yani kendine ait hiçbir varlığı olmayan demektir. Fakrın-fakirliğin daha ilerisidir. Hiçbir varlığı olmadığından hiçbir hareketi olmayan, tam bir hiçlik halinde olan kimsedir. Benliği kalmamış ki, bir

faaliyeti olsun. Kendine ait hiçbir malı mülkü yokki onların üstünde tasarrufta bulunsun. Bunlara (Abdal) da denebilir. Yani bütün varlığını Hakka "bedel" olarak vermiş ve kendilerine hiçbir şey kalmamış, böylece ortada kendileride kalmamış olduğundan hareketsiz olduklarından miskin denmiştir. Burada ki miskinlik halkın anladığı zavallı miskinlik değildir. Bu hususta daha geniş bilgi (Sûre-i Yûsuf ve Feth Sûresi) isimli kitaplarımızda vardır dileyen oralara bakabilirler.

Bu **Fakir ve miskinlik Akabesi** de böylece aşılmış olacaktır.

﴿١٧﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ
وَتَوَّصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿﴾

(Summe kâne minellezîne âmenû ve tevâsav bis sabri ve tevâsav bil merhame)

(90/17) "**Sonra îmân edenlerden ve sabrı tavsiye edenlerden ve merhameti tavsiye edenlerden olmaktır.**"

Bütün bunlardan ve bu anlayışlardan sonra, gerçek **imân**'a ulaşmış olacağından bütün bunları kendi varlığında bulmuş, olduğundan yılmadan bıkmadan Hakk'tan ümit kesmeden, ehil olanlara **sabır**la bunların hepsini tavsiye edenlerden olmalı. Ve bunları idrak edip yaşamaya çalışanlarada yılmadan, bıkmadan, **yetimlikten, fakirlikten miskinlikten**, kurtarmak için **merhametle** bu yollarını tavsiye etmelidir.

﴿١٨﴾ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿﴾

(Ulâike ashâbul meymeneh)

(90/18) "**İşte onlar ashâbı meymenedir.**"

Zâhir olarak, internetten alınan bilgide "Ashâb-ı Meymene böyle ifade edilmektedir.

"Ashâb-ı Meymene / Ashâb-ı Yemîn"; İman edip sâlih ameller işleyen, Allah ve Peygambere itâat eden insanlardır. Âhirette kişiye amel defterinin sağ taraftan verilmesi, o kimsenin hayırlı akıbetini ifade eder, sembolik bir anlatımdır. (İ.K.)

Hakikat-i itibari ile ise âlemlerin sağ tarafı Akl-ı küll-ün zuhurları **(ashâbul meymeneh)** olan İnsân-ı Kâmiller'dir. Ve yukarıda bahsedilen hususlar bunların halleridir. Ruhunun hakikatiyle yaşayan İnsânlardır.

﴿١٩﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾

(Vellezîne keferû bi âyâtinâ hum ashâbul meş'eme)

(90/19) "**Ve âyetlerimizi inkâr edenler, onlar ashâbı meş'emedir.**"

Zâhir olarak, internetten alınan bilgide "Ashâb-ı Meş'eme, böyle ifade edilmektedir.

"Meş'eme", uğursuzluk demektir. Sol kol anlamına da gelir. "Şimal" kelimesi ile anlamdaştır. Ashâb-ı Meş'eme tâbiri; alçak mevkide bulunan, değersiz veya kendilerine ve yakınlarına kötülüğü dokunan uğursuz kimseler anlamına gelir.

Hakikat-i itibari ile ise âlemlerin sol tarafı nefsi küll-ün zuhurları **(ashâbul Meş'eme)** olan İnsân-ı nakıslar'dır. Ve yukarıda bahsedilen hususlar bunların halleridir. Nefsi emmârenin hükmü altında yaşayan İnsânlardır.

﴿٢٠﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ﴿﴾

(Aleyhim nârun mu'sadeh)

(90/20) **"Onların üzerinde etrafı kapatılmış ateş vardır."**

"Onların üzerinde" Nefsi emmâre ateşi daha dünyada iken yanmaya başlayıp onları çepe çevre zâten daha o zamandan sarmaya başlamıştır. Onlar böylece ruh ve hakikatlerinden hicap-perdelenmişlerdir. Ahirette ise genel cehennem onları çevrelemiş olacaktır.

Beled Sûre-i şerifindeki kısa yolculuğumuz böylece sona ermiş oldu, bundan sonra yolumuza **91 – ŞEMS Sûresi** ile devam edelim İnşallah.

91 – ŞEMS Sûresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHİM.

91-eş-ŞEMS: Kadir sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 15 (onbeş) âyettir. Adını, sûrenin ilk kelimesi olan ve "güneş" anlamına gelen "şems"ten alır. Bu sûrede insanın yaratılışında var olan iki özellik ele alınır: İyilik ve kötülük. İnsanın yaratılışında, iyi olmak da kötü olmak da kabiliyet olarak vardır. Fasılası - ا harfidir. Nüzülde şems (26) sıradadır. (E.H.Y.H.D.K.D.)

Bu ön bilgiyi verdikten sonra özetle Sûre-i şerif hakkında küçük sayısal, araştırmalar yapmaya geçelim ve eğer varsa başka bağlantılarını da anlamaya çalışalım.

Sûre 91 ve 15 Âyettir. 30 Cüzde'dir. "Şems" kelimesinin sayı değerleri, (ش 300) (م mim-40) (س sin-60)
Bunları bütün olarak toplarsak. (300+40+60=400) ayrıca (3+4+6=13) Şimdi bütününü toplayalım.
(91+15+26+400=532) (53'2) (5+3+2=10) (ا Elif) olan fasıla ara harfi kendisi (13) ve adedi Âyet sayısı kadar (15) tir. Bir (13) te şems'in kendisidir onunla (16) elif eder.

Bilindiği gibi, harflerin ve meydana getirdikleri kelimelerin nasıl bir dili ve değerleri varsa, rakkamlar'ın ve rakkamlar'dan meydana gelen sayıların da bir dili ve

değerleri vardır. Şimdi bunları özetle inceleyelim.

Sûre (91) (9) ve (1) (9) Mûseviyyet, (1) Vâhidiyyet, Sayının tersi (19) İnsân-ı Kâmil, (9+1=10) İseviyyet'tir.

Âyet (15) (1) ve (5) (1) Vâhidiyyet, (5) Hazaret-hamse-beş hazret mertebesi. (1+5=6) ciheti sitte-altı cihet-altı yön şems'in aydınlattığı bütün alan "sağ, sol, ön, arka, alt ve üst olmak üzere bütün kevnîyyet-varlık, yönlerinde tesir ve tecellisinin olmasıdır.

Cüz (30) (3) ve (0) (3) Hakikat-i ilmiye'nin (3) mertebeden yaşantısıdır ki bilindiği gibi "İlmel yakîn, aynel yakîn, Hakk'el yakîn'dir. Bunların dışındaki ilimler, müşahedeli olmayan naklen yapılan, akli cüz olan sınırlı aklın ürettiği beşeri bilgilerdir, bunlara bir ifade gerekirse, "bilmel nakil" bilgileri denebilir. Ulâma-i zâhir'in bilgisi bu ilmin içinde ancak avamâ göre biraz daha çoğaltılmıştır, ancak naklidir, müşahedeli ilim değildir.

Müşahedeli ilmin tarifi "yakîn" ilmidir. "Yakîn" Türkçede ki "kurb-yakın" değil, işin özüne nüfûz eden ilimdir. Peygamberimizin "yarabb'i ilmimi, arttır" dediği bu ilimdir ve ilmi İlâhiyi ifade etmektedir. Ve bu ilim İrfaniyyet ilmidir. (30) olması çokluğunu ve kısımlarını ifade etmektedir.

"Şems" kelimesinin sayı değerleri, (ش 300) yukarıda (30) bahsedilen ilmin Ulûhiyyet mertebesinde "şin" müşahedesi ile daha çok yönlerden idrak edilmesidir.

(م mim-40) Hakikat-i Muhammediyyenin (4) mertebeden-şeriat, tarikat, hakikat ve marifet mertebelerinden "müşahedesi"dir.

(س sin-60) ise İnsân'ın remzidir, (6) cihetten âlemi seyreden göz anlamıdır. (60) olması yönlerin kendi içindeki çokluğu zenginliğidir.

Bunları bütün olarak toplarsak. (300+40+60=400)

ayrıca (3+4+6=13) hakikat-i Muhammediyye'dir.

Şimdi bütününü toplayalım. (91+15+26+400=532)

(53'2) (5+3+2=10) (53) bizim "T.B" şifre sayımızdır. (2) ise zâhir bâtın müşahedesidir. (5+3+2=10) ise İseviyettir. (26) nüzül-iniş sırası ise (2) zâhir bâtın. (6) cihet-yönler. (2+6=8) ise İbrâhîmiyyet ve cennetlerdir.

(5) Hazârat-ı hamse-beş hazret mertebesi. (3) yakîn'lik, (2) zâhir bâtın.

(Ā Elif) olan fasıla ara harfi kendisi (13) ve adedi Âyet

sayısı kadar (15) tir. Bir (13) te şems'in kendisidir onunla (16) elif etmektedir. (1) tevhid, (6) cihetler, (1+6=7) ise etturu seb'a "yedi nefis turudur.

Şimdi Sûre-i Şerîf'in başında ve içinde bulunan sayısal değerlerin neler olduğuna topluca bakalım.

- (1) Vâhidîyyet.
- (2) Zâhir-Bâtın.
- (3) Üç mertebeden "yakîn"lik ilmi mertebeleri.
- (4) Dört mertebe. Şariat, tarikat, hakikat, marifet.
- (5) Beş hazret mertebesi.
- (6) Ciheti sitte-altı cihet.
- (7) yedi nefis mertebeleri.
- (8) İbrâhîmiyyet ve cennetler.
- (9) Mûseviyyet.
- (10) İseviyyet.
- (13) "Hakikat-ül Ahadiyyet_ül Ahmedîyye"
- (19) İnsân-ı Kâmil.
- (40) Hakikat-i Muhammediyye.
- (53) "T.B" şifre sayıdır.

Görüldüğü gibi Sûre-i Şerif daha başlangıçta ne kadar büyük değerler taşıdığını hemen bizlere sayısal değerleri ile açık olarak ifade etmektedir.

Şimdi de "**Şems**" kelimesini harf ifadeleri yönünden değerlendirmeye çalışalım.

(ش س) "Şems" (م mim-) (ش şın-)

Görüldüğü gibi "şın" harfinin hakikat-i İlâhiyye üzere ezelde kandisine verilen, tasarımı-sûreti-görüntüsü-resmi vardır. Bu görüntü-tasarım ve resim onun canlı şahsiyetidir. Biz onu bir çizgi halinde görünce bulunduğu yere yapışık sadece ölü bir şekil görüntüsü zannederiz. Halbuki bulunduğu yerden cap canlı olarak bizlere kendisinin, önündeki ve arkasında ki, akraba harfleriyle canlı, canlı neler anlatmaktadırlar. Ancak onların canlılığını okuyan canlı biri ise anlar. Eğer okuyucu zâten kendi ölü ise kendi ölü olduğundan o diri olan harfleri ve ma'nâlarını da öldürür işte bu yüzden okuduğundan bir şey anlamaz ancak anladığını zanneder.

O halde yapılacak şey kişinin kendinin manen canlanması ve evvelâ kendini tanıması daha sonra da rabb-ı nı tanıması ve o yoldan da âlemde cansız ve hayat sahibi olmayan hiçbir varlığın bulunmadığını idrak etmesi gereklidir. İşte ondan sonra harflerinde kendi mertebeleri itibariyle bir yaşantıları ve bu yaşantıları gereği ile de kendilerine ait özel bir ma'nâlarının olduğunu idrak edebilsin.

(ش şın-) "Şın" harfine bu şekilde irfaniyyetle baktığımız da sağ tarafında üç tırnak ve iki küçük yuva ve üstünde üç nokta ve sola doğru uzayan kıvrılan ve aşağıya doğru sarkan daha büyük üçüncü bir yuva görmekteyiz.

O baştaki yuvaların birincisi, âlemi gayb'dan âlemi şehâdete doğru yola çıkmış olan ilmi İlâhiyye tecellilerinin bâtinen ilk durağı olan "taayyünü evvel-ilk teceli" nin zuhur mahalli "Vâhidiyyet" mertebesi olan tecelli ve tenezzül makamıdır.

İkinci yuva ise Vahidiyyet mertebesine tecelli ve tenezzül etmiş olan, oradan "taayyünü sâni-ikinci tecelli olan ilmi İlâhiyyenin mertebe-i ervahta lâtif sûretler almış

halinin tecelli yeridir. Aşağıya doğru uzanan ve âlemleri kucaklayan bir kepçe gibi olan son yuva ise âlemi şehâdet ef'âl, müşahede ve bu mükevvenât âleminin zuhur yeridir. Üç noktası ise bu âlemlerin kendilerine ait olan nefslerinin göstergesidir. Ayrıca her bir nokta bu âlemleri üç yakîn ilmi ile bilip idrak etmektir.

(م mim-) harfi ise bir zemin üzerinde bulunan bir göz veya bir mahalden aşağıya doğru yukarıda belirtilen mertebelerin Hakikat-i Muhammediyyenin şahsında ki tecellileridir. Yani âlemi gaybden hakikat-i Muhammed-î üzerine olan bütün tecellilerin âlemi şehâdete akışını göstermektedir. Bu tecellilerin nokta zuhur yeri ise Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimizdir.

(س sin-) harfi ise bütün bu mertebeleri idrak ve ihata eden "Sin" ârifi billâh ve İnsân-ı Kâmil'dir. "Sin," "Şın" ın aynasıdır. Şında olan tecelli-i İlâhiy'ye yi aynen olduğu gibi bünyesine almasıdır çünkü hiçbir harf "şın" a bu kadar benzer ve yakın değildir. Sin harfinin sağındaki üç, uç, üç seyri, yani evvelâ Hakk'tan halka, sonra halk'tan Hakk'a, daha sonrada, tekrar Hakk'tan halkadır, yalnız bu sefer gene Hakk ve kendini idrak etmiş Kâmil Halife, görevli İnsân olarak dönmesidir.

O halde "Şın" kendinde bulunan hakikatleri müşahede ve şehâdet âlemini, "Mim" Hakikat-i Muhammed-i ve mülk âlemini, "Sin" ise İnsân-ı Kâmil-i ve diğer insanları ifade etmektedir. İşte bu harfler bütün bunları canlı halde idrak sahibi olan insanlara sesiz ve sözsüz anlatmaktadırlar.

Şimdi bu üç harfin bir "terkip-aile-birleşik" şekli olan "Şems" kelimesinin ifade ettiği ma'nânın ne olduğuna bakalım, Arapça "Şems" Türkçe "güneş" Farça "afitab" kelimeleri ile ifade edilmektedir. Gök yüzünde bizim şems-güneşimiz benzeri birçok şems olduğu anlaşılmıştır. Nasıl ki, şems-güneş bizim dünyamızı aydınlatmakta ve ona hayat vermektedir.

Eğer güneş olmasaydı dünya olmazdı ve bizlerde olmazdık varlık sebebimiz şems-güneştir. Evet bu özet ön bilgilerden sonra Sûre-i Şerîfin birinci Âyetinin özet yorumuna geçelim. Cenâb-ı Hakk her birerlerimizi "Rûh-ul Kuds ile desteklesin, İnşallah bu İlâh-î hakikatleri akl-ı külden gelen bir yardım ile anlamaya çalışalım.

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHİM.

﴿۱﴾ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ﴿۱﴾

(Veş şemsi ve duhâhâ.)

(91/1) "**Güneşe ve onun duha vaktine and olsun.**"

Düya-arzımızı aydınlatan ve ona hayat veren şemse, diğer ifade ile, yani beden arzımızı aydınlatan ve ona İlâh-i hayat veren Rûh şemsi'ne.

Ve Duha-kuşluk, Rûh güneşinin Fenâ fillâh gecesi-leylinden çıkıp baka billâh gündüzüne doğru yol almaya başladığı eşyanın tamamen ortaya çıktığı ve gölgesini önüne kattığı zamana ve bunun karşılığı olan İnsanda ki yaşam seyrine andolsun ki tecelli İlâhiyyenin mazharıdır. İşte bu yüzden biri fenâfillâh diğeri bakâ billâh olmak üzere iki rek'at namaz kılınması ısrarla tavsiye edilmiştir. İşte o yüzden bu hakikati anlayabilenler için. Kıldıkları iki rekât namazın bir diğer ifadesi, "doğduğu gibi günahsız olur," diğer taraftan kuşluk namazının "kabul olmuş bir hacc ve umreye bedeldir", buyurulmuştur. Çünkü bu halî idrak etmek zâten Zâti, bir Hacc ve umredir.

Duha, hakkında internetten aldığım küçük bilgiyi de

faydalı olur düşüncesiyle aktarmak istedim.

Duha, kuşluk vakti, güneş doğduktan, değişmekle birlikte ortalama 50 dakika sonra başlayıp, öğleye 20 dakika kalana kadar olan vakittir.)

(Günde 2 rekat kuşluk namazı kılan, doğduğu günkü gibi günahsız olur.) [Ebu Ya'la]

(Cennetin bir Duha kapısı vardır. Bu kapıdan ancak kuşluk namazı kılanlar girer.) [Taberani]

(İki rekat kuşluk namazı, kabul olunmuş bir hac ve umreye bedeldir.) [Ebuşşeyh]

Kuşluk namazı nafile namazdır. Kazası olan, kazasını ödemedikçe nafile namaz kılsa kabul olmaz. Önce kazasını ödemelidir. Kaza namazı borcu olan, kuşluk vakti kuşluk namazı kılmak isterse, (İlk kazaya kalmış sabah [veya öğle, ikindi, akşam, yatsı] namazının farzını ve kuşluk namazı kılmaya) diye niyet ederse, hem kazası ödenmiş, hem de kuşluk namazı kılmış olur.) [**Redd-ül-muhtar**]

Bu hususta daha birçok mühim Hadîs-i Şerifler olmakla beraber bu kadarını yeterli olur düşüncesiyle aldım dileyenler diğerlerini de alabilirler. Bilhassa yukarıda bahsedilen kaza hakkındaki Hadîs-i Şerife çok dikkat etmemiz lâzımdır. Bütün sünnet namazlarını böyle niyet ederek kılsak bir günde biri eda diğeri kaza olmak üzere iki günlük namaz kılmış oluruz ki, çok büyük bir imkândır.

﴿۲﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَيْهَا ﴿﴾

(Vel kameri izâ telâhâ.)

(91/2) **"Ve onu takip ettiği zaman aya."**

Yeri gelmişken "Kamer-ay"ın da sayı değerlerine bakalım

(ر م ق) "Kamer. (ق Kâf-100) (م Mim-40) (ر Rı-200).

Toplarsak (100+40+200=340) genel toplam (340) tır.

Diğer bir şekilde sıfırları çıkararak toplarsak. (1+4+2=7) gene yedi dir . (Bu sayı değerlerinden de birçok kıyasi sayı değerleri çıkabilir, en kolay görünenlerine bakalım.

(1) Tevhid, teklik, âlemin birliği. (4) dört mertebe. (2) zâhir bâtın'dır. Toplu olarak (7) ise nefis mertebeleridir. Kaf'ın üstündeki iki nokta ise biri İlâh-î benlik, diğeri ise zuhura tanınan izafi benliktir ki varlığının varlığı, bu izâfi benlik noktası ile zuhur etmektedir.

(ق Kâf) kudret-i İlâhiyye sıfatının temsilcisidir. "Kün-ol"

der, (ف Fe) (ي Ye) Feyekünü-hemen olur. "Ye" "Fe"nin aynası, "Fe" ise, "Kaf"ın aynasıdır. Kudret-i İlâhiyye sahibi olan Zât-ı mutlak, kudret "kâf-ı" ile "kün-ol" dediğinde oda "Fe" ile hemen oluş başlar, bu yüzden benlik noktası tektir çünkü olduran birdir. Ancak "ye"künü-hemen olur."

Bu oluşta tekrar, noktalar iki olur ancak bu sefer alttadırlar, ve varlık yükünü çeken onlardır, çünkü İlâh-î ve izâfi benlik birlikte, nefsi benliğin perdelenmiş olarak içindedirler.

İşte bu "ye" "Yakîn" halinde olan birey bunları bünyesinde yüklendiğinden bu hakikatleri idrak etmiş olmalıdır. Güneş İlâh-î benliği kamer, İzâfi benliği, bunların zuhur mahalli ve yüklenicisi olan kendiside Nefsi benliğidir.

Varlığımızda güneş Rûh-u, Ay kalbi, beden nefsimizi, ifade etmektedir. İlmi İlâhiye olan Güneş-Şems, fecr'den itibaren ilmi İlâhiye gecesinde lâtif olan varlık ilimleri ve onların zuhur mahalleri doğmaya ve aydınlanmaya başlar varlıkların tam ma'nâsiyle tesbit edilmesi kuşluk vaktinde olurki yeminin bir Hâli de varlıkların kemâli ile ortaya çıkıp zuhur ettikleri zamandır. Bundan sonra ikindiye kadar bu ilân ve şehâdet devam eder sonra zevale dönerek, artık

yavaş, yavaş gene kendi bâtın hakikatlerine doğru yola çıkarlar. Bu tecelli ve zuhur o kadar şiddetlidir ki, beşer gözü perdesiz-vasitasız ilmi İlâhiyye güneşine bakamaz, eğer ısrarla bakmaya devam ederse gözleri bozulur.

İşte bu bakış ve müşahedenin daha kemalli olması için Zât-ı mutlak, mutlak tecelli ve zuhur mahalli olacak ve daha kolay idrak edilebilmesi için kendisinin yansıtıcısı olan "Kamer-ay"ı devreye sokar ve oradan "Nûr-u Muhammed-î" olarak, daha kolay gözlenecektir, haliyle gene âlemleri aydınlatmaya devam edecektir.

(36/40) "*Ne güneş için lâıyk olur ki, o ay'a yetişmiş olsun. Ne de gece için lâıykdır ki, gündüzü geçmiş bulunsun ve hepsi de birer felekte yüzerler.*"

Güneşe lâıyk olmazki, Kamer-ay'a yetişip onu hükümsüz bıraksın. Dünyamızdan göğe baktığımız zaman en güçlü ve büyük olarak Şems ve kameri görmekteyiz. İşte bunlar bizim zâhir bâtın hakikatlerimizi ifade etmekle birlikte rızıklarımızın da temin kaynaklarıdır. Zâhiren böyle olduğu gibi bâtınen de böyledir. Şems Zât- İlâhiyye'nin zuhur ve tecelli mahalli kamer-ay ise Hakikat-i Muhammediyye'nin zuhur ve tecelli mahallidir. O yüzden bu iki mertebe bir birlerinin hükümlerini ortadan kaldırmak Âyet-i Kerime de belirtildiği gibi onlara yakışmaz. Kendi hakikatlerinde ve ayrıca İrfan ehlinin gönül semalarında yüzer giderler.

Bu ikisinin de zuhur mahalli ve faaliyet sahası bizim için bu arz dünyamızdır. Diğer taraftan da, bâtınen onların zuhur mahalli İnsân-ı Kâmilin hakikatidir. Hakikat-i İlâhiyye hakikat-i Muhammediyye, İnsân-ı Kâmilin hakikatinde birleşirler, onların zuhurları olan İnsân-ı Kâmil-in toprak arz bedenleri bu tecellilerin zuhur ve faaliyet alanıdır ve bu hâdise bir birini takip edip gitmektedir. İşte bu yüzden "**Ve onu takip ettiği zaman aya.**" Kamer-Ay'a kasem-yemin edilmiştir.

﴿٣﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا جَلِيهَا ﴿﴾

(Ven nehâri izâ cellâhâ.)

(91/3) **"Ve onu izhar ettiği zaman gündüze."**

Hakikat-i İlâhiye de ilmi varlıklar olan, a'yân-ı sâbitelerin ilmi sûretleri bâtın gecesinden çıkıp birer varlık olarak gündüzün aydınlığında bütün haşmetleriyle ortaya çıktıklarından bu âlemin cümbüşü harekete geçmiş olmaktadır. İşte onların bu cümbüşleri-diğer taraftan tesbihleri faaliyete geçmektedir. Ve böylece varlıklar "izhar" edilmiş zuhura çıkmış olmaktadır.

Ayrıca gönlümüzde de bâtında olan esmâ-i İlâhiye ilim güneşi ile, aydınlandığı zaman, ortaya çıkmaktadırlar ve böylece karanlıkta olan beden arzımız ve nefis zulmetimiz de ki "İlâh-i hakikatler" "izhar" olup zuhura çıkmaktadırlar. Buna da ilim güneşi ile aydınlanma yani gündüze erişilme denmektedir. Bu sûretle Hakk'ın kendi hakikatinin gündüz zuhura çıkmış olmasından kendi keline bu hakikati itibariyle İlim gündüzüne ve dünya gündüzüne kasem etmektedir.

﴿٤﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ﴿﴾

(Vel leyli izâ yağşâhâ.)

(91/4) **"Onu sardığı zaman geceye."**

Yaşanan zamanda seyrinde değişken, ancak vaktinde sabit olan bir tecelli ve hakikat vardır, bu ise bünyesinde hem gündüzü hem de geceyi birleştirir, yani gece ile gündüzün birleştiği gezegen çizgi noktadır ve hep aynı şekilde dönen dünya üstünde hep aynı halde bulunur ve

gece ile gündüzün birleştiği noktadır ve hep yer değiştirmektedir. İşte devamlı geçen-gezen nokta bulunduğu yerden geçtikten sonra durağan olan o nokta batı da o andan itibaren durağan olan noktada akşam ve daha sonra da gece oluşumları başlıyor daha sonra da tamamen geceye girilmiş olmaktadır. İşte böylece gezegen olan gece ve gündüzün bitişik olduğu o nokta yanlara doğru uzayınca çizgi, yoluna devam ettikçe veya dünya döndükçe yerini yeni yerlere bırakarak hiç durmadan yoluna devam etmektedir.

Doğuya geldiğinde dönüş devam ederken arkasında kalan olguya eşyayı aydınlattığı ve ortalık görünür hale geldiği için gündüz, akşama doğru güneş batmaya doğru gittiğinde arkada kalan hâle de bu defa gece denmektedir. Eğer dünyanın dönmesini sadece aklımızda bir müddet durdurmuş olsak göreceğimiz manzara o nokta-çizginin belirlendiği, gece ile gündüzün tam ortasının hep aynı yerde durduğunu fikren düşüncede görmüş oluruz.

İşte o nokta-çizgi gece ve gündüzün kaynaklandığı sıfır nokta hiçbir hükmün geçerli olmadığı ortak halleridir. Üzerinde gündüz hali yoktur ki, gündüz hükümleri geçerli olsun. Gece hükmü daha henüz oluşmamıştır ki, gece hükümlerine tabi olsun.

İşte bu yüzden de bu noktaların oluştuğu sahalarda ibadet yapılması "mekruh" sayılmıştır çünkü o süre ne gece ne gündüzdür. Ancak o noktadan sonra doğu tarafında olan hale gündüz, daha sonra dönüşüm itibari ile batıda oluşan haleden gece denmektedir. **(Vel leyli izâ yagşâhâ.)** İşte bu şekilde gezegenlerin dönerek oluşturduğu "leyl" gecenin, gündüzü "gaşy" kapladığı-sardığı ân'a bu muhteşem oluşumdan dolayı yemin edilmiştir.

Ayrıca bir bakıma geceden kasıt İlmi İlâhiyyede bâtında kalan esmâ-i İlâhiyyenin zuhura çıkmamış bâtın halleridir. Bunlar bütün varlığı içten sarmış "gaşy" etmişler ve eşyanın halikatleridirler. Yeminin biride bunlaradır.

Bütün bunları kendi vücût mülkünde idrak eden sâlik-i, esmâ-i İlâhiyyenin "fenâfillâh" mertebesinden "gaşy" kaplaması-sarmasıdır.

﴿٥﴾ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنِيهَا ﴿﴾

(Ves semâi ve mâ benâhâ.)

(91/5) "**Ve semaya ve onu binâ edene.**"

Ve gördüğümüz sonsuz semâ'ya, yemin edilmesi içinde esmâ-i İlâhiyyenin zuhur ve yaşantılarının olması. Binâ eden ise Hakk'ın kendisi olduğundan, o halde kendinden kendine, Allah cami ismi ile, mucid ve Halik, ismine, yemin etmesidir.

Ayrıca kişinin beden mülkünün semâsının hakikatine ki, Hakikat-i Muhammed-î'dir, yemin edilmekte ayrıca, Bütün bu Hakikatleri binâ eden Hakikat-i İlâhiyye ilmine, yemin olsun.

﴿٦﴾ وَالْأَرْضِ وَمَا طَحِيهَا ﴿﴾

(Vel ardı ve mâ tahâhâ.)

(91/6) "**Ve arza ve onu yayıp döşeyerek yaşanır hale getirene.**"

Yukarıda "şems-güneş" ve "kamer-ay"ın sayı değerlerini kısaca vermiş idik, burada da "arz-yer"ın kısaca sayı değerlerine bakalım. (أرض) (Ard-arz) (أ elif-1-13) (ر rı-200) (ض dat-800) toplarsak. (1+200+800=1001) ayrıca sıfırları çıkararak toplarsak, (1+2+8=11) diğer şekliyle,

(1+2=3) diğer şekliyle, (1+2+8=11) diğer şekliyle,
(8+1=9) diğer şekliyle, (2+8=10) diğer şekliyle,
(1+13=14)

(1-8) Yan yana yazıldığı zaman, (18) dir. Şimdi bunları sıralayalım.

- (1) Elif tevhid mertebeleri.
- (2) Bütün mertebelerin zâhir bâtın varlığı.
- (3) Bütün bu mertebelerin üç ilim mertebesinden idraki.
- (8) İbrâhîmiyyet mertebesi ve Cennet mertebeleri.
- (9) Mûseviyyet mertebesi.
- (10) İseviyyet mertebesi.
- (11) Muhammediyyet Mertebesi.
- (13) Hakikat-ül Ahadiyyet-ül Ahmediyye mertebesi.
- (14) Bütün mertebelerde cari ve sari olan Muhammediyyet deryasının Nûr'u.
- (18) Kâmil İnsân'dır.
- (1001) İse sonsuz Esmâ-i İlâhiyye'nin "vahdette, kesret" "birlikte, çokluk" zuhurlarını ifade etmektedir diyebiliriz.

Bütün bu mertebeleri bünyesinde toplayan ve üzerinde Zâti tecelliyi bulunduran Kâmil İnsân'ın yaşadığı "**Ve arza**"

Bütün bu hususiyetlerin oluşumunu bina ederek (arz-yere) bunları arzın bünyesine "**yayıp döşeyerek yaşanır hale getirene.**" Rahmâniyyet mertebesi'dir, yemin olsun.

Ayrıca bütün bunların da zuhur mahalli olan birey'in "**beden arzına**" yemin olsun. Eğer o beden dünyası nefs-i emmâreye mahal olursa "esfeli sâfilin", eğer hakkın istikametinde kullanırsa "Âlâ-ı illiyyin" olur. İki haleden kabiliyeti vardır. O beden sahibi olan kişi-kimlik bundan sorumludur.

﴿٧﴾ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّيْتَهَا

(Ve nefsin ve mâ sevvâhâ.)

(91/7) "**Nefse ve onu sevva edene.**"

Bilindiği gibi "**nefs**" ismi verilen "Rabb'âni letafet" in (7) mertebesi vardır. Ve yine "**nefs**" isminin "Îlâh-i letafet" olarak'ta mertebeleri vardır, bunlar da (kaimi bi nefsihi" (Nefs-i Muhammed-î) ve (nefs-i küll) dür. (7) nefis mertebesi, seyrü sülûk yolunda sâlik'in "emmâre nefis"ten aşlayarak yukarıya doğru bunları aşarak bireysel beşeri nefsinin terbiye ederek enfüsi olarak kendini tanıma ve bulma halleridir. Bunun ismine "ettur-u seb'a" veya "etvarı seb'a" yani "yedi tur" veya "yedi tavır" denir.

Bu nefis mertebeleri seyr edildikten sonra sâlik-Hakk yolcusu bu sefer seyrine "âfaki" olarak devam eder bu seyrin ismidde, "hazarat-ı hamse-beş hazret mertebesidir." Bütün bu çalışmalar neticesinde de "Nefs-i Îlâh-i" idrak olunmaya başlar. Genel anlamda bütün âlemde yaygın olan bu nefis halleri insanda da her yönü ile birlikte mevcuttur. Ancak kişinin bâtının da bulunan bu nefis metebelerinin zahirde en çok faaliyette olduğu "nefs-i emmâre" ve birazda "nefs-i levvâme" dir. Genelde insanlar farkında olmadan bu "nefs-i emmâre" hükmü altında yaşarlar.

İşte bu nefse, yani bütün mertebeleri üzerinde bulunan "**nefse**" ve onu "**sevva**" "düzenleyene-tesviye edene-müsavi getirene" yemin olsun.

﴿٨﴾ فَالْهَمَّهَا فَجُورَهَا وَتَقْوَاهَا

(Fe elhemehâ fucûrehâ ve takvâhâ.)

(91/8) "**Sonra ona fücürünü ve takvasını ilham etti.**"

Her türlü hale kabiliyetli olan bu nefse **"fücurunu ve takvasını ilham etti."**

"Fücur," her türlü günah ve kötülükler, Vs.

"Fücur," Hakk'tan etmek, Hakk'tan uzaklaştırmak.

Bunların zuhur mahalli ve faaliyyet sahası nefs-i emmâre ve levvâme ahlâkıdır. Ve hayvâni tabiattır.

"Takva" İhlâs ile ibadet. Bütün günahlardan kendini korumak, dinin yasak ettiği ve haram kıldığı şeylerden uzaklaşmak, ameli sâlih ve ittika, her türlü şüphelilerden sakınmak, ve Hakikat-i İlâhiyye üzere idrak sahibi olmaya çalışmaktır.

Bunların mahalli ise terbiye edilmiş nefs'tir daha sonra akl-ı küll'den gelen akla uyararak kişinin eğitilmiş irfaniyyete dönük akl-ıdır.

Bütün bunlar bir bütün olarak işlem ve faaliyyet haline dönük olarak "ilham" eder bu ilham aslında esmâ-i İlâhiyyenin içinde mevcut olan zıt isimlerin özlerinde bulunan hakikatlerinin esmâül hüsnâ ile kişinin bünyesine fitri olarak yüklenmiş olmaktadır. Yani insân-ın varlığında her türlü hali işlemeye kabiliyyetli olarak yukarıda bahsedildiği gibi **"sevva"** edilmiştir. Ve bunlar kişi yaşama gelip bulûğ çağına erince kendisinde içeriden faaliyyete başlamak için uyarılar gelmeye başlar, ve bunun üzerinede dışarıdan da sesiz ve sözsüz olarak bilgi veya duygu halinde gelirler. *Bu hususta internetten küçük bir bilgi verelim.*

"ilham" Allah tarafından kalbe gelen mâna. (İlhamın ekserisi vasitasız olarak kalbe gelir. İlhamın en cüz'îsi ve basiti hayvanat ilhamıdır. Sonra avâm-ı nâsın ilhamatıdır. Sonra melâikenin ilhamatıdır, sonra evliya ilhamatıdır, sonra melâike-i izam ilhamatıdır... S.) (Bak: Vahiy) (İlham, aslında bir şeyi bir defada yutmak mânasına "lehm" den if'al olup, lâhzada yutturmak mânasınadır. E.T.)

"ilham" Söverek ve hakaret ederek onur kırma.

Günümüzden bir mîsal ile bu hali daha iyi anlamamız mümkün olabilir. Ellerimizde ve ceplerimizde bulunan cep telefonlarımız bu hallerin açık ilmi yaşantılarıdır. Bu husus Âyet-i Kerîme'nin daha o günden, bu günlerin halini ve ilmini belirtmektedir. Nasilki cep telefonlarımız hayır ve şerde uzaktan iletişim için kullanılıyor ise. Bir bakıma bizim bedenimiz de, bir telefon cihazı gibidir, gayb'den bu telefona her türlü bilgiler, ayrıca yaptırımlı ve duygular halinde gelmektedir. Bunları ayırt etmenin ölçüsü ise "şeriat-i Muhammediyye" ye uygun olup olmadığına bakılmalıdır. Eğer uygun ise "**takva**," değil ise "**fücur**" dur. Takva istikametli olanları olabildiği kadar gayretle tatbik etmek, fücür teşvikinde olanları ise reddetip geldiği yere iade etmektir. Bu tatbikat bizlere dünya da düzenli bir hayat yaşamamızı, ahrette ise ebedi hayatımızı kazandırmaya vesile olacaktır.

Diğer taraftan ilham-ı. Rahmân-î, melek-î, nefis-î ve şeytan-î, olmak üzere dörde ayırmışlardır.

﴿٩﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ﴿٩﴾

(Kad eflaha men zekkâhâ.)

(91/9) "**Kim onu (nefsini) tezkiye etmişse felâha ermiştir.**"

Tezkiye.Hakkında gene internett'ten küçük birbilgi verelim.

1. Tamam etmek.
2. Boğazlamak.
3. İhtiyarlamak.
4. Ref'etmek. (Lügatta zebhetmek, yani boğazlamak mânâsınadır. Bu maddenin aslı, lügatta bir tamamlanmak mânâsıyla beyan olunuyor. Nitekim ateşin parlamasına "zeku-zekâ-zekâ" denilir ki, tamam iştiial etmektir.

Kezâlik fehme "zekâ" denilir ki, tamam-ı fehim demektir. Sonra sinnin "yaşın" kemâline zekâ denilir ki, şebabın nihayetine gelip tamam olması demektir. İşte hayvanı boğazlamak da kanını akıtarak ve hararet-i gariziyesini teskin ederek olduğundan, zekâ ve zekât tesmiye olunmuştur. İşte kelimenin lügat mânası ve esası budur.) (E.T.)

Tezkiye.

1. Doğruluğuna şehadet etmek.
2. Zekât vermek.
3. Zekât almak.
4. Pak ve temiz etmek.
5. Övmek, medhetmek.
6. Birisinin durumu hakkında soruşturmak.

Tezkiye. Lügat ma'nâlarında görüldüğü gibi genelde varlığın saf ve temiz asli haline dönmesi ulaşması demektir.

Kişinin (**nefsini tezkiye**) etmesinin birçok yolları ve mertebeleri vardır. Bunlardan birincisi, "**Şeriat mertebesi**" itibari ile zahiri emir ve nehiylere uyararak o kurallar içinde kalarak hayatını sürdürmesi ve kendisini günahlardan korumasıdır. Bu da o mertebenin günaha düşmekten sakınarak nefsinin teskiyesi'dir.

İkincisi, "**tarikât mertebesi**" itibari ile zikirlerle ve sohbetlerle halini geliştirmeye çalışarak kendini tanımaya başlaması, muhabbet duygularını geliştirmesi ve bu istikamette hayatına devam etmesidir.

Üçüncüsü, "**hakikat mertebesi**" itibari ile kendi hakikatlerini daha yakînen ortaya çıkarmaya başlayıp yaşamında tatbik etmeye başlamasıdır. Daha evvelce kendini Hakk'tan ayrı bir birey olarak görmesi ve kendini

ayrı olarak zan etmesinden kurtulması ve Hakk'ın varlığından başka bir şey olmadığını idrak etmesi onun var zannettiği nefisinden teskiyesi-temizlenmesidir.

Dördüncüsü ise, "**marifet mertebesi**" itibari ile âlemi, âlemdeki bütün varlıkların Hakk'ın varlığından başka bir şey olmadığını ve görülen her şeyin Hakk'ın bir isminin sûretinden başka bir şey olmadığını ve kendi hakikatinin dahi şeksiz şüphesiz ondan başka bir şey olmadığını anlayıp idrak ederek yaşaması bütün mertebeleri ile (**zekkâhâ.**) hakikatini idrak etmesi ve o sınıfa bütün mertebeleri ile birlikte bunları kendinde bulup Hakk olarak dahil olmasıdır.

Eflâh.

1. Çok felâh bulan, kurtulan, selâmete çıkan. Taleb ettiği şeye, arzusuna vasil olan.

İşte ancak bu tür idrak ve bilgilerle yaşayanlar "**efleha**" olmuşlar nefislerinden çıkıp gerçek kurtuluşa ermişlerdir.

﴿١٠﴾ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيَهَا ﴿﴾

(Ve kad hâbe men dessâhâ.)

(91/10) "**Ve kim, onun kusurlarını örtmeye çalıştıysa hüsrana uğramıştır.**"

Kim ki, onun-nefsin, veya kendi nefsinin kusurlarını "**fücur**" günah ve kötülüklerini bazı akli ve nefsi delillerle örtmeye kalktı, veya kendi toprak bedenini kendinin gerçek varlığı zannedip Ruh-u İlâhiyyesini, ve nur-u Muhammediyyesini bu bedeni ile örtmeye kalktı, işte onlar hakikatlerinden hüsrana uğramışlar kendilerinden mahcub olmuşlardır.

﴿ ۱۱ ﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ﴿﴾

(Kezzebət semûdu bi tagvâhâ.)

(91/11) "**Semud, kendi azgınlığı sebebiyle yalanladı.**"

Semud kaymi bireyleride, nefs-i emmârelerinin hükmü altında, Peygamberleri olan "Sâlih" (a.s.) hükmünde olan "ameli sâlihlikleri" ni unuttular zıddı olan yukarıda bahsedilen, fücür yönünü tuttular ve kendilerine cenâb-ı Hakk'ın rahmet olarak gönderdiği "nakatullah" "Allah'ın devesi" ni öldürdüler. Aslında o deveyi yaşatsa idiler kendilerini o deve ki, onları Hakk'a götürecektir vesitaları idi kendi elleriyle onu öldürdüler bu şekilde kendi hükümlerini kendileri vermiş oldular bu yüzden Cenâb-ı Hakk onlara kahhar esmâsının gücü ile ortadan kaldırmıştır.

Bu hakikat sâlik'in de kendi seyrinde olan bir sürenin yaşantısıdır. Kendisinde Hakk'ın göndediği ma'nâ "nakatasını" keserse kendisi de helâk olur.

﴿ ۱۲ ﴾ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا ﴿﴾

(İzin baase eşkâhâ.)

(91/12) "**Onun (o beldenin) en şâkisi ortaya atılınca.**"

O beldenin en şâkisi, nefsi "nefs-i emmâresi"nin en şiddetli-azgın olduğu ve kendini âdeta İlâh edinen kimsedir. Bu halin taşıyıcısı diğerlerinin daha önünde olur ve başı çeker. Diğelerini de kışkırtır.

﴿ ۱۳ ﴾ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ﴿﴾

(Fe kâle lehum resûlullâhi nâkatallâhi ve sukyâhâ.)

(91/13) "**O zaman Allah'ın Resûl'ü onlara: "O, Allah'ın devesi'dir ve onu sulayınız."** dedi."

O zamanın "Kâmil insan-ı" Rasûlu, onlara devenin sulanması lâzım geldiğini ifade etti. Çünkü devenin hedefine varması için yakıtı ihtiyacı vardır bu yakıtında verilmesi kişiye aittir. Onlar bu suyu vermek istemediler. Allah'ın taksimi olan bir gün devenin bir gün kavmin kullanmasını istemediler. Ve bu yüzden hakk'ın taksimini beğenmeyip kendi akılları üzere suyun kandilerine kalması için deveyi öldürdüler. Ve böylece kendi yol vasıtalarını kendileri yok etmiş oldular. O beden de yükünü çeken gönül devesinin ilmi, ilmi İlâhiyye olan, bâtın âleminin deryasından gelen hayat ve ilim suyudur.

Kişinin bu hayat suyunu kullanma bilmesi için o suyun abone merkezi olan bir **İnsân-ı Kâmile** gidip, oradan kendi hesabına, eğer verirlerse! bir abone alması lâzımdır ki o hayat ve ilim suyunu kullanma hakkını kazanmış olsun, eğer bu yol ile İlâh-i hayat ve ilim suyuna abone olamazsa oradan kullanmaya kalktığı suyu kesilir, ancak o suyun zahirde olan tortusunu kullanabilir. O ise kabuk hükmünde olan zâhiri sûret bilgilerdir. Bizi "râh-ı aşk" aşk ve muhabbetullah yoluna, ilmi ilâhiyye derslerine götürecektir olan beden devamızı "**sulayınız.**" hükmüne uymadan susuz bırakarak ölümüne sebep olursak o deve bizden bunun hesabını ahrette soracaktır. Eğer "**sulayınız.**" Hükmüne uyararak onun bu ihtiyacını karşılırsak o deve hangi mertebeye gelirse gelelim bizim binitimiz olacaktır.

﴿١٤﴾ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ

فَسَوَّيْنَاهَا

(Fe kezzebûhu fe akarûhâ fe demdeme aleyhim rabbuhum bi zenbihim fe sevvâhâ.)

(91/14) "**Fakat onu yalanladılar. Sonra onu (deveyi) kestiler. Günahları sebebiyle, Rab'leri onların üzerini azapla kapladı. Sonra da onu (o beldeyi) dümdüz yaptı (yerlebir etti).**"

Kendilerini beşeri benlikleri ile var kabul eden "**Semud**" sûret zuhurları kendilerine gelen o mertebenin yaşantılarını bildiren hidayetçiyi "**yalanladılar.**" Hakk'ın bir lütuf olarak kendilerine gönderdiği Binekleri olan (**nakata-deveyi**) **kestiler.** Böylece onları Hakk'a götürecek vasıtalarını da yok etmiş Hakk'la olan bağlantılarını da kesmiş oldular. Bu halde onların yaşamalarının bir sebebi kalmadığından, diğer gelecek olan nesillere hiç olmazsa ibret olsunlar, belki bu ibretlik halleri ile gelecek nesillere bir uyarı örneği olmaları hali için, , **Rab'leri onların üzerini azapla kapladı.** Yani bu tadış neticesi ile batin âlemine perdeledi.

Ayrıca buldukları zâhir ve batin beden arzlarını dahi **dümdüz yaptı (yerlebir etti).**"

﴿١٥﴾ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٥﴾

(Ve lâ yehâfu ukbâhâ.)

(91/15) "**Ve onun (o beldenin ve halkının) âkıbetinden (helâk oluşlarından) korkacak değildir.**"

Kadiri mutlak olan kudret sahibi onları yer yüzünden kaldırdığından bu fiili işlediğinden "**korkacak değildir.**" Çünkü kendisi. (Lâ yüs'elü ammâ yef'al ve hüm yüs'elün)

﴿٢٣﴾ لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ ﴿٢٣﴾

(21/23) Allah Teâlâ yapacağından sual olunmaz, onlar ise sual olunurlar. Hükmü ile ahrette cezalarını göreceklerdir.

Görüldüğü gibi Sûre-i Şerif'in, başlangıcından itibaren (7) Âyet-i Kerîme'de ki hitaplar zâtî'dir. Ve bu Âyet-i Kerîme'ler de, yukarıda da görüldüğü gibi (11) muhtelif hâle yemin vardır. Bunların içinde ki (3) adette ise doğrudan. (Semaya ve onu **binâ edene**-arza ve **yeri döşeyene**-nefse ve **onu düzenleyene**) olmak üzere Zât'a yemin vardır. (7) nefs-i İlâh-î mertebelerinden yapılan bu yeminlerin (3) ü hariç diğerleri zuhurlara aittir ve bütün bu zuhurlar hakkın iradesi ile meydana-görüntüye geldiğinden bu azam ve muazzam varlık hallerine dikkat çekmek Kâdir-i mutlak olan Hakk bu zuhurlarında ki hakikatlerine yemin edilmektedir.

Ancak (3) yemin zuhurlarına değil Zâtına dönüktür o halde bu yeminlerin kaynağında başkadır yani başka mertebedir. **binâ edene- yeri döşeyene-nefsi düzenleyene**) demek sûreti ile başka bir mertebeden bu ifadeler kullanılmaktadır. Yani bu yeminleri Hakk Yapmamaktadır. Eğer Hakk yapmış olsaydı, şöyle ifade etmesi gerekecekti.

Binâ eden "bana" - yeri döşeyen "bana"-nefsi düzenleyen "bana") olarak belirtilmesi gerekecek idi. O halde bu mertebeleri dahi hakk'a veren bunları onun yaptığını bilen bir mertebe olması lâzım gelmektedir ki, işte bu mertebe Vahidiyyet ilmini tahakkuk etmesi için kendisine aktaran Ahadiyyet mertebesinin tecelli evvelden tecellii saniye ve tecelli akdetsen tecelli mukaddese geçerken bildirdiği ve Z'at-ı Hakkı tanıtıcı mahiyette ki bilgilerdir. Ve bu tanıtımlar (11) olan Hz. Muhammed mertebesini bu hususlarda bilgilendirilmek üzere verilen bilgilerdir oradan da bizlere yani ümmetine intikal etmektedirler. (8) Âyet-i Kerîme'de ise ifadeler beşer âleminden ibretlik hükümlerdir.

Cenâb-ı Hakk bizlere kendi hakikatlerini kendi zâtıyla idrak ettirsin İnşallah.

Şems Sûre-i şerifindeki kısa yolculuğumuz böylece sona ermiş oldu, bundan sonra yolumuza **92 - Leyl Sûresi** ile devam edelim İnşallah.

92 – LEYL Sûresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHİM

92-el-LEYL : Geceye yeminle başladığı için "Leyl" denilmiştir. Mekke'de inmiştir, 21 (yirmibir) Âyettir. Bu sûrede, insan oğlunun iki zıt davranışından, cömertlik ve cimrilikten bahsedilir. İmanlı olmakla cömertlik, imansızlıkla cimrilik arasındaki ilişkiye dikkat çekilir. (E.H.Y.H.D.K.D.)

Bu ön bilgiyi verdikten sonra özetle Sûre-i şerif hakkında küçük sayısal, araştırmalar yapmaya geçelim ve eğer varsa başka bağlantılarını da anlamaya çalışalım.

Fasılası -(¹ Elif) harfidir. Sırası (92) Nüzül sırası (9) dur. (30) cüzdedir. (21) Âyettir. "**Leyl**" (ل ي ل) kelimesinin sayı değerlerine bir göz atalım. (ل lâm-30) (ي ye-10) (ل lâm- gene (30) dur. Toplarsak (30+10+30=70) eder. Tamamını toplarsak, (92+9+30+21+70=222) eder. Böylece içinde. (92-9+2=11) (21-2+1=3) (70-7) (222-2+2+2=6) -(¹ Elif-1-13) (21) adette (13) vardır. Şu halde sayı değerleri bunlardır.

- (1) Ulûhiyyet-teklik.
- (2) Zâhir ve bâtın.
- (3) ilmi yakınlıklar.
- (6) altı cihet-yön.

(7) Nefis mertebeleri.

(11) Hz. Muhammed mertebesi.

(13) Hakikat-ül ehadiyyet-ül Ahmediyye'dir.

Görüldüğü gibi Sûre-i Şerif daha başlangıçta ne kadar büyük değerler taşıdığını hemen bizlere sayısal değerleri ile açık olarak ifade etmektedir.

Şimdi de "**Leyl**" kelimesini harf ifadeleri yönünden değerlendirmeye çalışalım. Görüldüğü gibi kelime üç harflidir, içerisinde biri başta biri sonda olmak üzere iki adet (**Lâm**) bulunmaktadır, baştaki "**Lâm**" Ulûhiyyetten tecelli-i zuhura, ef'âl âlemine doğru olan nüzül yolculuğu, sondaki (**Lâm**) ise uruc, aslına olan seyr yolculuğunu ifade etmektedir. Ortadaki "**ye**" ise her iki seyrin yardımcısı ve yakîn haline ulaştırıcısıdır. Lâtin harfleri ile yazılışında "**Leyl**" de her ne kadar "e" harfide gözüküyor ise de aslında lâm'ın üstünü, ye nin cezm-i ile (lyl) olarak okunmaktadır. Bu özet ifadelerden sonra Sûre-i Şerifte ki yolculuğumuza devam edelim.

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHİM.

﴿۱﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ﴿۱﴾

(Vel leyli izâ yağşâ.)

(92/1) "**Örteceği zaman geceye and olsun.**"

Etraf kararmaya başladığında ve neticede de karanlık hali ortalığı kapladığı zamana gece denmektedir. Aslında dünyanın güneşe arkası gelen yer hep gecedir, o halde dünya dönüş halinde olduğundan gece devamsızmış-geçici , yani belirli bir süre imiş gibi zannedilir. Değişik yerlerde olmakla beraber dünya durduğu sürece gece hep vardır ve

bitmez, geceden murat karanlık ve görünmezlik halidir.

Bu ise üç şekilde düşünülebilir.

(1) A'mâ' iyyet "sevad-ı A'zâm" mutlak karanlığından "gizli hazine" den kendinden kendine kendi olarak zuhur etmeye başlayan Zât-ı mutlak, bu mertebeden Vahidiyyet mertebesine ilmi İlâh-î olarak zuhur etmesi ve burada bu ilmi suretlerin birer lâtif suret alarak esmâ âlemine intikal etmeleri ve burada ki durumları kendileri hakkında gece hükmündedir.

(2) kevnîyyetin oluşumu ile güneş dünya ve diğer gezegenlerin dönüşmelerine başladıklarında meydana gelen gece'dir.

(3) Üncüsü ise, beden mülkümüzün ruh aydınlığını nefis perdeleri ile nefsimizin örtmesi ve karartması ile meydana gelen gaflet gecesidir. Bu halde olan bir kimsenin yaşadığı saat zahiren gündüz ve aydınlık dahi olsa hakikat-i itibari ile kendini tanımadığından gece hükmündedir, bu gece dahi devamlıdır, Taaki Kâmil bir mürşide gidip teslim olup verdiği zikir ve çalışmalar ile ruh aydınlığına kavuşsun, ondan sonra onun gecesi olmaz yaşadığı saat gece bile olsa gönül ve ruh aydınlığı onu hep gündüz halinde oluşturur.

İşte bu gecelerin 1 ve 2 si fitri ve elimizde olmadan varedilen gecelerdir. Bunlar bizim dışımızda olduğu gibi aynen mertebeleri icabı bizim beden mülkümüzde de vardır. Yani Esmâ-i İlâhiyye'nin bizde de olduğunu idrak etmek gecenin varlığını tesbit etmektir ve bu bir ilim ve irfaniyyet halidir kişi seyrinde kendi varlığının kendine ait olmadığını kendisinin bu mertebede izafi bir varlık olduğunu anlaması bu gece halini idrak etmesidir ve oldukça mühim bir aşamadır. Kendisinde kendisine ait bir şeyin olmadığını ve kendisi Hakk'ın isimlerinden oluşmuş bir terkip olduğunu anlaması ve onun daha henüz ortaya çıkmamış esmâlarının batındaki, ortaya çıkma, güne ulaşma, yolunda olan esma

gecesidir. "**Örteceği zaman geceye**" İşte böylece bu gece hükmü ile esmâ-i İlâhiye, sıfat-ı İlâhiye yi örtmüş esmâ-i İlâhiyye zuhurda sıfat-ı İlâhiye ise onun lâtif bâtının da kaldığından gece hükmü ile görünmez olup esmâ-i ilâhiye zuhura çıkma yoluna girmiştir. Ve böylece gerek birey olarak kendi varlıklarımızda ve gerek afakta-dışımızda kevn de bu hakikate yemin edilmiştir.

Buradaki bireyin tarifi bizce. (men-kim) sorusunun karşılığı (**kimse, kimse değildir.**) Olmaktadır. Bu idrak ise fenâfillâh mertebesinden bir yaşamdır.

(3) İse beşeriyetlerimiz ile, bizdeki İlâh-î hakikatlerin, nefsimizin hayal ve vehim perdeleriyle örtülüp karanlıkta kalması ve böylece devre dışı kalarak aslına ulaşamayıp cehil karanlığındaki, geceye de dikkat çekilip kase-yemin edilmiştir.

﴿٢﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ

(Ven nehâri izâ tecellâ.)

(92/2) "**Ve aydınlanacağı zaman gündüze.**"

Yukarıda da bahsedildiği gibi, güneş ve dünyanın dönmesi ile dünya zaman itibari ile üç hâli kabul etmektedir bunlar da bilindiği gibi ikisi gündüz ve gecedir ve bunlar geçicidir. Yine diğer bir halin de iki hali vardır ki bunlarda devamlıdır. Bunlardan bir tanesi doğu istikametinden baktığımızda hiç durmadan devam eden geceden gündüze geçiş çizgisidir diğeri ise batı istikametinde, gündüzden geceye geçiş çizgidir. İşte bu iki çizgiler ne gece ne gündüzdürler. Ancak bu çizgiler devamlı hareket halinde olduklarından durağan değildirler ancak dönüşümler sebebiyle her an vardılar ve yok olmazlar gece ve gündüz ise böyle değildir kendilerine ait sürede yaşayacak coğrafyaları vardır ve bu coğrafyalarda biri olan gündüz,

batıdan gider iken diğer biri olan gecede doğudan gelir.

Böylece biri gider biri gelir. Demekki ikiside geçici ve izâfidir. Bu muhteşem hakikate dikkat çekilerek **"aydınlanacağı zaman"** denmekle doğudan başlayan gece zaman kancasıyla çekilen o çizgisiyle değişmekte olan hale ve bir müddet sonra da gündüze girilmesi sebebiyle **"gündüze."** Kasem-yemin edilmiştir.

Şimdi şöyle bir fikir yürütelim. Diyelim ki! elimizde peykler misali bir aracımız vardır, ve bu araç ile dünyadan yüz kilometre yukarıya çıktık, dünyadan ve tesirlerinden kurtulduk o halde güneşe perde olacak bir vesile olmadığından biz devamlı güneş ile karşı karşıya olduğunuzdan o mahalde izâfi olan ne gündüz ne gece olacaktır. Orada oluşan hadise ise Nûr-u İlâhiyyenin bizi sarmış olduğunu ve hep gündüz hükmü ile orada yaşadığımızı fark etmiş olacağımızdır, işte bu da Bakâbillâh'tır. Yâni kendi nefs-î varlığından gölge yapacak hiç bir şeyin kalmaması ve tamamen Hakk ile Hakk olmuş olmamızdır. Bu halin tarifi ise, Efendimizden bildirilen. *"benim, rabb'im ile öyle bir zamanım vardırki, oraya ne bir Nebi-i mürsel ve nede bir melek-i mukarrep giremez"* diye buyurduğu yaşam halidir. Bu yaşam hali Zât-i olarak Efendimize aittir sıfati ve esmâ-i tecellileri ise varisleri olan evliyayı kirâm ve Âriflerine de aittir. Şimdi diğer enfüsi yönüyle bakalım.

Gündüz aydınlığına teşbihan müsavi olan, Rûh, ve onun Nûrani tecellisi, Nûr **"Tecellâ"** ettiği vakit, ikisinden meydana gelen varlığa kâlb denmiştir. Ve bu kalp arş-ı Rahmân'dır. Burada nefis ve ruhunda mekânı vardır. Çünkü Rahmân'ın her ma'nâ da tecellisi vardır. Kâlb beşeriyeti itibari ile nafse bakar hakikat-i itibari ile de Rûh'a bakar kişi hangi yönde bu kâlb kullanırsa o mertebenin kâlbî olur ve sahibini o istikamete yöneltir. Çünkü kalb'in her istikamete dönme kabiliyeti vardır. Rûhani manâ da kalbini aydınlatanın Âyet-i Kerîme'de bahsedilen güneşi doğmuş

gündüzü başlamıştır. Ancak bu kalbin evvelâ fuad hükmüne sonradan da "sadr" hükmüne döndürülmesi lâzımdır bu da bir irfani eğitim işidir.

﴿۳﴾ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿۳﴾

(Ve mâ halâkaz zekera vel unsâ.)

(92/3) "Ve erkeği ve dişiyi halk edene."

Tek nefis olan Vahidiyyet'ten "erkek ve dişi hükmünde olan, fâil ve mef'ûl-u halketti. Tek nefsin varlığında, bâtın'ın da mevcut olan dişilik ve erkeklik hakikatlerini iki görünüm ile ortaya çıkardı, böylece biri fâil biri mef'ul olmak üzere ikiliğe "şef" iyyet-e geçerek onlardan da diğerlerini halketti. Bu oluşum bütün âlemde geçerlidir her şey erkek ve dişi olmak üzere hayatlarını sürdürürler. Eğer âlemde sadece "zekera" hükmünde olan varlıklar olsa idi. Tecelli-i İlâhî sadece "akl-ı küll-zeker) mertebesinde kalsa idi bu âlemler oluşmaz Zât-ı mutlak kendi mertebesinde ilmi İlâhiye olarak kalır bu âlemler halkedilemez idi. İşte Zât-ı mutlağın bu metebe de kendisine ayna olacak ve kendisindeki bütün hakikatleri ortaya çıkaracak kabiliyyet ve genişlikte "Hakikat-i Muhammed-î" programını halketti buna da, sıfat mertebesi "nefs-i küll" dendi. Ve bu nefsi kül "Hakikat-i Muhammedi" Aklı küllün mührü ve kopyası ve aynı ve aynası oldu bütün bunları kabul ettiğinden Hakk'ın ilk zuhuru-sevgilisi ve kendine has Habibi oldu, bütün bu mertebelerin nokta zuhur mahalli ise bizlere ve âlemlere de rahmet olan Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimizdir.

Bu ma'nâ da Âdem Akl-ı küll, Havva ise nefs-i küll'dür. Âdem ile Havvanın birliğinden insan nesli üredi ise, Akl-ı küll ile nefs-i küllün birleşmesinden de âlemler meydana geldi.

﴿٤﴾ اِنَّ سَعِيْكُمْ لَشَتَّىٰ

(İnne sa'yekum le şettâ.)

(92/4) "**Muhakkak ki sizin çalışmalarınız gerçekten dağınıktır.**"

İnsanların program yapı terkipleri değişik, değişik olduğundan çalışmaları da dağınık olmaktadır. Kiminiz emri İlâhiyye'ye uymakla ruh tarafına dönüyorsunuz kiminiz nehyi İlâhiyy'e uymamakla nefis tarafına yöneldiğinizden çalışmalarınız dağınık olmakta bu yüzden bir olup tevhid de buluşamıyorsunuz.

﴿٥﴾ فَاَمَّا مَنْ اَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ

(Fe emmâ men a'tâ vettekâ.)

(92/5) "**Fakat kim infâk etti ve takvâ sahibi oldu ise.**"

Kim emri İlâhiyye'ye tabi oldu gereğini yerine getirdi ve kendilerine verilen zâhir bâtın nimetlerden **infak** etti, yasaklardan sakındı "**takvâ sahibi oldu ise.**"

﴿٦﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ

(Ve saddeka bil husnâ.)

(92/6) "**Ve hüsnâ'yı tasdik etti ise.**"

En güzelin "**hüsnâ**" birincisi, "Vechullah" Allah'ın cemâlidir, ikincisi, "Esmâ-ül hüsnâ" olan Allah-ın güzel isimleridir. Üçüncüsü bütün bunların zuhur mahalli olan "vechi Muhammed-î" dir. Dördüncüsü ise "Kâmil insân" dir.

﴿٧﴾ فَسَنِيْسِرْهُ لِيْسِرِيْ

(Fe senuyessiruhu lil yusrâ.)

(92/7) **"O zaman Biz, kolay olan için ona kolaylaştıracağız."**

İnfak edene, takva sahibi olana, hüsnâyı tasdik edene, bütün bunları tatbik edene, seyr-ü sülûk yolunda kendini tanımada oradan da Hakk'ı tanıma da kolay olanı, ona daha da kolaylaştıracağız.

﴿٨﴾ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ

(Ve emmâ men bahile vestagnâ.)

(92/8) **"Ve fakat kim cimrilik etti ve kendini müstağni gördü ise."**

Kim ibadetinden uzaklaşmak sûreti ile, vaktini hakk'a vermekten, malını fakire vermekten cimrilik etti ise, ve kendini bunlardan yüksek gördü ise.

﴿٩﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ

(Ve kezzebe bil husnâ.)

(92/9) **"Ve hüsnâ'yı yalanladı ise."**

Yukarıda belirtilen güzellikleri nefsi benliğinin perdesi örtüp **yalanladı ise.**

﴿ ۱۰ ﴾ فَسَنِيسِرُهُ لِّلْعُسْرَىٰ ﴿﴾

(Fe senuyessiruhu lil usrâ.)

(92/10) "O taktirde Biz, zor olan için ona kolaylaştıracağız."

"kim cimrilik etti ve kendini müstağni gördü ise." "hüsnâ'yı yalanladı ise." Yani yukarıda bahsedilen güzel hasletlerden uzaklaşmak sûreti ile Hakk ile arasına nefis perdelerini çekti ise ve bu yüzden onun o yolunu esfeli safiline ve oradan da cehenneme yöneltti ise bu zor işi ona oraya ulaşması için kendine kolaylaştıracağız.

﴿ ۱۱ ﴾ وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ ﴿﴾

(Ve mâ yugnî anhu mâluhû izâ tereddâ.)

(92/11) "Ve helâk olduğu zaman, malı ona fayda vermez."

Helâk, günah ehli için, daha henüz ölümü tatmaya başladığı zaman başlamaktadır. Kendisine bâtın âleminin perdeleri açılmaya başladığında ve bu yeni âlemde hiçbir değer yargısının bir evvelki âlemin değer yargılarına benzemediğini gördüğünde, dünya da iken çok değerli olan malı mülkünün bu âlemde hiç geçerli olmadığını anladığında o biriktirdiği malının servetinin şöhretinin kendine hiçbir faydasının olmadığını görüp anlayınca bunların dünya da kalıp malının kendisi için helâk olduğunu, ve bu mal içinde kendi kendisini helâk ettiğini anladığında, "malı ona fayda vermez."

﴿ ۱۲ ﴾ إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ ﴿﴾

(İnne aleynâ lel hudâ.)

(92/12) "**Muhakkak ki hidayete erdirmek mutlaka Bize aittir.**"

Hidayet olan Hâdi isminin hususiyetlerini "biz düzenlemişizdir" ve sizlere bunları tebliğ etmişizdir. Bunların başlıcası keşinin kendi hakikatının Hakk'ın hakikati olduğunu bilmesidir. Diğer ise tavsiye edilen genel ameli sâlihler ile ahiret "meta-ı-değeri" üretip oraya geçtiğinde bunların onu karşılaması ile hidayete ermiş olmasıdır ki, bu da Hakk'ın kurgulayıp düzenlediği bir yoldur. Ve bu yolun nihayetine kadar gidilecek gücü de vermesidir. Kullanıp kullanmamak ise kula aittir.

﴿۱۳﴾ وَإِنَّا لَنَّا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ ﴿۱۳﴾

(Ve inne lenâ lel âhirete vel ûlâ.)

(92/13) "**Ve muhakkak ki, evvel ve âhir elbette Bizimdir.**"

Dünya ve ahiret, Mâlikel mülk olan Allah'ın dır. İnsanların içinden çalışmalarına göre hem dünya yı hem de ahireti onlara verir. Bazılarına ise dünyayı az ahireti çok verir bazılarına ise dünya yı çok ahireti hiç vermez. Çünkü o âdil-i mutlaktır. Ve kişiler yaptıklarının ne tür ise karşılığını oradan alacaklardır.

﴿۱۴﴾ فَانذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴿۱۴﴾

(Fe enzertukum nâren telezzâ.)

(92/14) "**İşte sizi yakıcılığı gittikçe artan bir ateşle uyardım.**"

Beden mülkünde yakıcılığı gittikçe artan ateş, nefes ateşidir. Eğer tevhid suyu ve nefesi Rahmani rüzgârları ile söndürülmezse ihtiras ateşi gittikçe artar ve hem sahibini ve hem çevresini de yakar.

Diğer yönden ise ahirette cehennem ateşinin yakıcılığı gittikçe artar. İşte bunları sizlere baştan haber vermek sûreti ile Rahmetimizi göstermekteyiz.

﴿١٥﴾ لَا يَصْلِيهَا إِلَّا الْأَشْقَىٰ ﴿١٥﴾

(Lâ yaslâhâ illel eşkâ.)

(92/15) **"Ona çok şâki olandan başkası yaslanmaz."**

En büyük şâki şirk ehli ve kâtil olanlardır. Ve bunlar oraya yaslanacaklardır, yani oraya yatırılacaklardır.

﴿١٦﴾ الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٦﴾

(Ellezî kezzebe ve tevellâ.)

(92/16) **"O ki, yalanladı ve yüz çevirdi."**

İşte onlar Hakk'tan yüz çevirdiler ve gerçeği yalanladılar. Bunlar nefs-i emmâre tutkunlarıdır.

﴿١٧﴾ وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَىٰ ﴿١٧﴾

(Ve seyucennebuhel etkâ.)

(Leyl, 92/17) **"Çok takva sahibi olan ise ondan uzaklaştırılacak."**

Hakikat-i İlâhiyye seyrinde bütün mertebeleri geçerek kendi hakikatine ermiş olan kimseleri. Varlığında Hakk'ın varlığından başka bir şey olmadığını unutmaktan ve beşeriyetine düşmekten, "ittika-sakınan" kimseleri o nefis ve cehennem ateşinden uzaklaştırırız.

﴿۱۸﴾ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ﴿﴾

(Ellezî yu'tî mâ lehu yetezekkâ.)

(92/18) "**O ki, malını verir, temizlenir.**"

Maldan kasıt evvelâ yaşamamızı sürdürmemize sebep olan beden mülkümüzdür. Ancak biz onu bize emânet olduğu halde kendimiz ve kendi malımız zannederiz. Diğer mülklerimizde böyledir. Bunların Hakk'ın mülkü olduğunu anlaması ve idrakle yaşamasını malını sahibi olan Hakk'a vermesidir. Diğer yönde ise malının zekâtını ve vergisini verip temizlemesidir.

﴿۱۹﴾ وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ﴿﴾

(Ve mâ li ehadin indehu min ni'metin tuczâ.)

(92/19) "**Ve bir kimse için O'nun indinde ni'metten karşılığı olsun diye değildir.**"

Aslında bu kimselerin ellerindeki mal-nimetleri vermeleri Hakk'ın indinde-yanında nimet karşılığı olsun diye değildir.

﴿۲۰﴾ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ﴿﴾

(İllebtigâe vechi rabbihil a'lâ.)

(92/20) "**O sadece, Yüce Rabb'inin vechi'ni talep etti.**"

Bütün bunlardan maksat Rabb'in'dan nefsi ve mali yönde talebte bulunmak değil sadece ona olan sevgisi yüzünden vechini talab etmektedir.

﴿ ٢١ ﴾ وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ

(Ve le sevfe yerdâ.)

(92/21) "**Ve o, yakında mutlaka razı olacaktır.**"

Yakında dan, murat evvelâ dünya da yakın bir zamanda, diğeride hemen yakınımızda olan ölüm tadışından sonradır. Buradaki rızası kendi varlığında bulduğu cem'iyet-i esma ve sıfatların kendine ait olmadığını ve Hakk'a ait olduğunu anladığında, ve bunları kendi varlığında bilinçle kullanmaya başlayacağından, bu sebep ile de kendi fenâsından Hakk'ın bakasına yönelmiş olduğundan bu halde kendisine bir mutmeinnilik geleceğinden bu hali işaretle yakında "rıza makamı-razı olacaktır" diye ifade edilmektedir.

Leyl Sûre-i şerifindeki kısa yolculuğumuz böylece sona ermiş oldu, bundan sonra yolumuza **93 – DUHÂ Sûresi** ile devam edelim İnşallah.

93 – DUHÂ Sûresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHÎM

Sûrenin tamamı Mekke-i Mükەرreme'de, vahy bir sûre kesildikten sonra nâzil olmuştur.

Âyetlerinin adedi, on birdir.

Vahyin kesilme süresi:

İbn Cüreyc'e göre 12 gün,

İbn Abbas'a göre 15 gün,

Bâzısına göre 25 gün,

Mukâtil'e göre 40 gündür.

Daha önce Kureyş müşrikleri içlerinden seçtikleri beş kişiyi "Muhammed'i kitaplarında bulup bulmadıkları ve niteliklerini bilip bilmediklerini" sormak üzere Medîne-i Münevvere'deki Yahûdilere göndermişlerdi. Bu beş kişi Medîne-i Münevvere'ye gelip önce hristiyanlara sordular. Onlar da böyle bir peygamber tanımadıklarını söylediler. Yahûdiler ise: "Evet. biz kitabımızda onu buluyoruz ve bu zaman da onun gelmesi zamanıdır. Biz, Yemâme'nin Rahmânı'na (Yalancı Müseylimeyi kastediyorlar) o gelmesi beklenen peygamberin bilebileceği üç hasleti sorduk, bilemedi. Bu üç şeyi Muhammed'e sorun. Eğer ikisine cevap verir, birine cevap vermez ise bilin ki o beklenen peygamberdir, ona tâbi olun. Ona "Ashâb-ı kehf olan

gençleri, Zülkarneyn'i ve rûhu" sorun." dediler. O beş kişi

Mekke-i Mükerreme'ye dönüp geldiler ve Hz. Peygamber (s.a.v)'e Yahûdilerden öğrendikleri üç şeyi sordular. Efendimiz (s.a.v), onlara nasıl cevap vereceğini bilemedi, daha sonra cevap vereceğini söyledi ve fakat **"İnşallah"** demedi. Bir rivâyete göre 40 gün, başka bir rivâyete göre 15 (veyâ 12) gün vahy gelmedi ve bu durum Hz. Peygamber (s.a.v)'e çok zor ve ağır geldi. Müşrikler:

"Muhammed'in Rabbi onu terketti," bile dediler.

Nihâyet Cibrîl gelince Hz. Peygamber (s.a.v): "Ey Cibrîl o kadar geciktin ki senin hakkında sû-i zanda bulundum ve aynı zamanda seni özledim." dedi.

Cibrîl: "Ben seni senden daha çok özledim. Fakat ben görevli bir memurum, gönderildiğimde inirim, gönderilmediğimde gelemem." dedi ve Allah Tealâ: **"Biz ancak Rabbinin emri ile ineriz." (Meryem, 19/64 âyet-i kerîmesini;**

"Hiçbir şey hakkında "Ben bunu herhalde yarın yapıcıyım, deme." (Kehf, 18/23) âyet-i kerîmesini ve bu Duhâ Sûresini indirdi. (E.H.Y.H.D.K.D.)

Bizler bu durumda kendimize şöyle bir pay çıkarabiliriz; yaptığımız bâzı hatalar ve gafletimiz sebebiyle ilhamlarımız kesilebilir, işte Cenâb-ı Hakk burada "sakın üzölmeyin Rabbiniz sizi unutup terketmez, belirli bir kesinti olsa dahi siz yolunuza devâm edin, yolunuz da ufkunuz da açıktır" demektedir.

Şimdi bu Sûre-i Şerifin de sayı değerlerine küçük bir göz atalım. (Duha) (ض حي) (ض dat-800) (ح ha-8) (ع ye-10) toplam, (800+8+10=818) Âyet sayısı (11) dir. Sûre numarası (93) tür. Cüz (30) dur. Nüzül sayısı (11) dir. Bu sayı değerlerinden sizde yukarıdaki değerlere kıyasla bir çok sayı değerleri üretebilirsiniz. Böyle bir başlangıçtan sonra Âyet-i Kerîmeler ile yolumuza devam edelim.

﴿۱﴾ وَالضُّحَىٰ

(Ved duhâ.)

(93/1) "**Duhâ (kuşluk) vaktine andolsun.**"

Hakikat-i İlâhiyye'nin gündüzün aydınlığı gibi sende açıldığı vakte andolsun.

Ayrıca yukarıda, ŞEMS Sûresi'nde de belirtildiği gibi.

Ve Duha-kuşluk, Rûh güneşinin Fenâ fillâh gecesi-leylinden çıkıp baka billâh gündüzüne doğru yol almaya başladığı eşyanın tamamen ortaya çıktığı ve gölgesini önüne kattığı zamana ve bunun karşılığı olan İnsanda ki yaşam seyrine andolsun ki tecelli İlâhiyyenin mazharıdır. İşte bu yüzden biri fenâfillâh diğeri bakâ billâh olmak üzere iki rek'at namaz kılınması ısrarla tavsiye edilmiştir. İşte o yüzden bu hakikati anlayabilenler için. Kıldıkları iki rekât namazın bir diğeri ifadesi, "doğduğu gibi günahsız olur," diğeri taraftan kuşluk namazının "kabul olmuş bir hacc ve umreye bedeldir", buyurulmuştur. Çünkü bu hali idrak etmek zâten Zâti, bir Hacc ve umredir.

﴿۲﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ

(Vel leyli izâ secâ.)

(93/2) **"Ve sükûnet vaktinde geceye (andolsun) ki."**

Gece fenâfillah yâni İseviyyet mertebesi, gündüz ise bâkâbillah yâni Muhammediyyet mertebesidir. Cenâb-ı Hakk "habîblik ve rûh'ul-Kuds mertebelerine yemin olsun ki" demektedir.

Ayrıca gene yukarıda, ŞEMS Sûresi'nde de belirtildiği gibi.

Yaşanan zamanda, seyrinde değişken, ancak vaktinde sabit olan bir tecelli ve hakikat vardır, bu ise bünyesinde hem gündüzü hem de geceyi birleştirir, yani gece ile gündüzün birleştiği gezegen çizgi noktadır ve hep aynı şekilde dönen dünya üstünde hep aynı halde bulunur ve gece ile gündüzün birleştiği noktadır ve hep yer değiştirmektedir. İşte devamlı geçen-gezen nokta bulunduğu yerden geçtikten sonra durağan olan o nokta batı da o andan itibaren durağan olan noktada akşam ve daha sonra da gece oluşumları başlıyor daha sonra da tamamen geceye girilmiş olmaktadır. İşte böylece gezegen olan gece ve gündüzün bitişik olduğu o nokta yanlara doğru uzayınca çizgi, yoluna devam ettikçe veya dünya döndükçe yerini yeni yerlere bırakarak hiç durmadan yoluna devam etmektedir.

Doğuya geldiğinde dönüş devam ederken arkasında kalan olguya eşyayı aydınlattığı ve ortalık görünür hale geldiği için gündüz, akşama doğru güneş batmaya doğru gittiğinde arkada kalan hâle de bu defa gece denmektedir. Eğer dünyanın dönmesini sadece aklımızda bir müddet durdurmuş olsak göreceğimiz manzara o nokta-çizginin belirlendiği, gece ile gündüzün tam ortasının hep aynı yerde durduğunu fikren düşüncede görmüş oluruz.

İşte o nokta-çizgi gece ve gündüzün kaynaklandığı sıfır nokta hiçbir hükmün geçerli olmadığı ortak halleridir. Üzerinde gündüz hali yoktur ki, gündüz hükümleri geçerli olsun. Gece hükmü daha henüz oluşmamıştır ki, gece hükümlerine tabi olsun.

İşte bu yüzden de bu noktaların oluştuğu sahalarda ibadet yapılması "mekruh" sayılmıştır çünkü o süre ne gece ne gündüzdür. Ancak o noktadan sonra doğu tarafında olan hale gündüz, daha sonra dönüşüm itibari ile batıda oluşan halede gece denmektedir. **(Vel leyli izâ yağşâhâ.)** İşte bu şekilde gezegenlerin dönerek oluşturduğu "leyl" gecenin, gündüzü "gaşy" kapladığı-sardığı ân'a bu muhteşem oluşumdan dolayı yemin edilmiştir.

Ayrıca bir bakıma geceden kasıt İlmi İlâhiyyede bâtında kalan esmâ-i İlâhiyyenin zuhura çıkmamış bâtın halleridir. Bunlar bütün varlığı içten sarmış "gaşy" etmişler ve eşyanın hakikatleridirler. Yeminin biride bunlaradır.

Bütün bunları kendi vücût mülkünde idrak eden sâlik-i, esmâ-i İlâhiyyenin "fenâfillâh" mertebesinden "gaşy" kaplaması-sarmasıdır.

﴿ ۳ ﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ﴿﴾

(Mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ.)

(93/3) "**Rabb'in seni terketmedi ve darılmadı.**"

Yâni senin ile olan işini bitirmedi.

Çünkü bu işin bitmesi âlemler durduğu sürece mümkün değildir. Bütün zâhir ve bâtın tecelliler evvelâ ona "hakikat-i Muhammediyye ye" gelmekte oradanda âlemlere dağılmaktadır. Ancak burada bahsedilen hususi hal, çok özel olarak başlayan Zât-î kelâm tecellisinin bir miktar gecikmesiydi. Yoksa iradi, fitri, ve asli olan kudret tecellileri

zâten devam ediyor idi.

﴿٤﴾ وَلَا آخِرَةَ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿٤﴾

(Ve lel âhiretu hayrun leke minel ûlâ.)

(93/4) **"Ve âhiret, mutlaka senin için, evvelkinden (dünyâ hayatından) daha hayırlıdır."**

Bu nedenle dünyâda olabilecek ufak tefek hadiselere bakarak çok fazla üzülmemek gereklidir.

Not: Efendim affınıza sığınarak aktarmaları yazarken aklıma gelen bir yorumu belirtmek istedim "Seyri sülûk yolunda bir sonraki dersten "acaba başarabilir miyim" vb. gibi sebeplerden dolayı çekinenler için "bir sonraki ders senin için bir önceki dersten hayırlıdır." Denebilir mi? T.K. Evet denebilir. T.B.

﴿٥﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ﴿٥﴾

(Ve le sevfe yu'tike rabbuke fe terdâ.)

(93/5) **"Ve mutlaka Rabb'in yakında sana verecek, böylece sen râzı olacaksın."**

Bir grup ehli Beyt muhabbeti ağır basan âlimler Kûr'ân-ı Kerîm'de bu Âyet-i kerîmeyi en büyük lütuf Âyet-i olarak kabul etmişlerdir.

Kim hangi yerde ve mertebede ise işte bu Âyet-i kerîme ile o mertebenin bir ileriki mertebesinin ona verileceği müjdelenmektedir. Bu âyeti kerîmeyi okuyan bir kişinin hayatında ümitsiz olması mümkün değildir.

Her mertebe itibarıyla bu âyet-i kerîmenin hakîkatinin

yaşandıktan sonra "**radiyallâhu anhum ve radû anh**"

yâni "Allah onlardan râzı olmuş, onlar da Allah'tan râzı olmuşlardır" (Mâide, 5/119) Âyet-i Kerîmesi tahakkuk etmektedir. Çünkü Hakk'a giden yolda tek mertebe yoktur ki bu rızâlık tek sefer olarak meydana gelsin, kişinin ömrünün sonuna kadar râzılık mertebesi devâm etmektedir.

﴿ ٦ ﴾ اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيْمًا فَاْوَىٰ

(E lem yecidke yetîmen fe âvâ.)

(93/6) "**Seni yetîm bulmadı mı? Sonra barındırmadı mı?"**

Daha önceki hallerinde o kadar lütûflarda bulunan Rabb'inin şimdi sana neden darıldığını zannediyorsun ve ümitsizliğe düşüyorsun!

Efendimiz (s.a.v)'in anne ve babası neden o daha küçük yaşta iken vefat ettiler Cenâb-ı Hakk âlemlerin sultânı olan Efendimiz (s.a.v)'in anne ve babasını yaşatamaz mıydı? İstese, yaşatırdı tabî ki ancak Efendimiz (s.a.v) o zaman bu eğitimi alamazdı. Efendimiz (s.a.v)'in eğiticisi Hz.Allah (c.c)'in ta kendisidir.

Gerçekten seyri sülûk yolunda olan bir dervişte anne babası olsa dahi aynı şekilde yetîm hükmündedir. Madde bedeninin anne babasıdır o görünenler, dervişin rûhu ise yetîmdir, onu o yetimlikten kurtaracak olan ise baba hükmünde olan akli külliden gelen tecellîlerdir.

Fizîki ana ve babaya dînimizin kuralları çerçevesinde verilmesi gereken bütün önemler verilecektir orası ayrı bir hâdisedir ancak kişi ruhânî olarak yetîm olduğunu idrâk etmediği sürece Hakk yolunda ilerleyemez ve bunu sağlayan tek sistemde seyri sülûktur.

Yukarıda "Beled Sûresi 15" yetimlikten basedilmişti.

﴿٧﴾ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ

(Ve vecedeke dâllen fe hedâ.)

(93/7) **"Ve seni dalâlette buldu sonra hidâyete erdirdi."**

"Dalâlet" bizim beşeri olarak anladığımız ma'nâda inkâr yönlü olmayıp, "sana bildirdiğimiz bu hakikatları sen daha evvelce bilmiyor idin ve biz bunları sonra sana açmadık mı ve Hâdi ismini sende zuhura çıkarmadık mı?" anlamındadır.

Hâdi isminin en kemâlli olarak açığa çıktığı yer Hazreti Resûlullah'tır. Ve Efendimiz (s.a.v)'in soyundan gelecek olan Mehdi a.s ile bu süreç yâni hidâyete sistemi tamamlanmış olacaktır. Batıdan da Îsâ a.s'ın gelmesiyle mertebe-i Îsevîyyet ile mertebe-i Mehdîyyet birleştiğinde yeryüzünde büyük bir inkılâb olacak ve bu şekilde bir müddet yaşayanacak olan dönemden sonra kıyâmet halleri oluşacaktır.

Herbirelerimiz kendimizde bulunan Hâdi ismini ne kadar zuhura çıkarırsak Hazret-i Rasûlullâh'ın hidâyetine o nispette ulaşmış olmaktadır.

﴿٨﴾ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ

(Ve vecedeke âilen fe agnâ.)

(93/8) **"Ve seni yoksul bulup zenginleştirmede mi?"**

Burada belirtilen yoksulluktan kasıt fakr hâlidir. Bütün insanların en fakr halinde yaşayanı Efendimiz (s.a.v)'dir. Fakirlik ayrı bir şeydir fakr ayrı bir şeydir. Efendimiz (s.a.v) "Fakr ile iftihar ederim" buyurmaktadır oysa bütün âlemler kendisi için halkedilen birinde fakirlik denilen bir şey olabilir

mi.? Fakr öyle büyük bir mertebedir ki iki âleminde üzerine çıkararak a'mâiyet mertebesine geçmektedir yâni kimlikler ortadan kalkmakta hakikatlerine dönüşmektedir.

Bir hadisi şerifte belirtildiği üzere **"Fakr tamam olunca o Allah'tır"** buyurulmuştur. Fakr nefsâniyetinden sonuna kadar soyunmuş olup nefisinden fakr olan demektir, para, mal, mülk fakiri demek değildir. Bu haldeki kişi ne kadar ararsa arasın kendi nefisine, benliğine ait bir şey bulamaz. Kişi nefsâniyetinden çıkıp kendisinde kendine ait bir varlık kalmaz ancak orada mevcûd bir varlık bulunmaktadır işte o varlık Hakk'ın varlığından başka bir şey değildir.

Zenginliği de aynı şekilde beşeri anlamda mal, mülk zengini zannediyoruz oysa bu zenginlik rûh zenginliğidir. Daha önce sâdece kendine ait esmâ-i ilâhîyeleri kullanabiliyor iken daha sonra Allah'ın bütün isimleri ile zenginleşti. Bu zenginliği bulunmayan bir varlık bütün âlemlere nasıl rahmet edebilir, demek ki Efendimiz (s.a.v) bütün âlemlerden zengin ki âlemlere ikrâm edebiliyor.

"İttikâ malı elden çıkarmak değil, gönülden çıkarmaktır" sözünde olduğu gibi, bize de lâzım olan elimizdeki malı mülkü elden çıkararak fakirlik üzere yaşamak değil, gönüldeki muhabbetini oradan çıkararak yük olarak taşımamaktır. Su üzerinde giden bir tekne, suyu kendi ilerlemesi için kullanırken oluşacak küçük bir delik ile içine su dolduğunda o su onu batırmaktadır. Aynı şekilde bizim tekne hükmünde olan bedenlerimize açılan bir delikten girecek olan nefis suları orasını istilâ eder ve o tekneyi batırır, bu delikler olmadığı sürece onun üzerinde yüzülerek Hakk'a seyerân edilmektedir.

﴿٩﴾ فَاَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرَ ﴿٩﴾

(Fe emmel yetîme fe lâ takher.)

(93/9) **"Fakat bundan sonra yetimi kahretme."**

64

Üzerinde yetimlik hali bulunan, nefis perdeleriyle perdelenmiş, beşeriyet elbisesi ile örtülmüş, gaflet haliyle dünya ya dalmış, bu yüzden ümitsiz kalbi kırık insanları da azarlama, onlara yardımcı olmaya çalış.

﴿۱۰﴾ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿﴾

(Ve emmes sâile fe lâ tenher.)

(93/10) "**Ve ammâ sâili (bir şey isteyen) bundan sonra azarlama.**"

Sâil, sual edici, tahsil, eğitim isteyen ma'nâsınadır. Hakk yolunda bu şekilde istekte bulunanları geri çevirmeyin hitabı vardır.

﴿۱۱﴾ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿﴾

(Ve emmâ bi ni'meti rabbike fe haddis.)

(93/11) "**Ve fakat, Rabb'inin ni'metlerini artık anlat.**"

Bıkmadan, yorulmadan Rabbinin bu yüce ni'metlerini aşikâr et, bilmeyenlere de söyle.

Ne zaman ki bizler yakîn ilmiyle bu konuları anlamaya başlayacağız işte ondan sonra güzel bir müslüman ve güzel bir irfan ehli olma yolunda inşallah yolumuz açılacaktır.

DUHÂ Sûre-i şerifindeki kısa yolculuğumuz böylece sona ermiş oldu, bundan sonra yolumuza **94-İNŞİRÂH Sûresi** ile devam edelim İnşeallah.

94 İNŞİRÂH Sûresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHÎM

94-el-İNŞİRÂH : "İnşirâh" açılmak, genişlemek, sevinmek manâlarına gelir. Duhâ sûresinden sonra Mekke'de inmiştir. 8 (sekiz) âyettir. Bu sûrede Peygamberimizin, çocukluğunda risalete hazırlamak üzere kalbinin açılıp arıtılmasından söz edilmektedir. Ayrıca, onun getirdiği dindeki kolaylıklara dikkat çekilerek Allah'a şükretmeye teşvik edilmektedir. (E.H.Y.H.D.K.D.)

Sûre-i Şerif'in, kısaca sayı değerlerine bir göz atalım.

(94) Sıra numarası.

(30) Cüz.

(12) Nüzül sıra numarası.

(8) Âyet, toplarsak.

(94+30+12+8=144) tür.

(إنشراح-İnşirah) Kelimesinin harf, sayı değerlerine bakalım.

(ا Elif-1-13) (ن Nun-50) (ش Şin-300) (ر Rı-200) (ا Elif-1-13) (ح Ha-8) dir. Toplarsak.

(1+50+300+200+1+8=560) tır.

(9+4=13) Görüldüğü gibi birçok sayısal değerler içinde bulunmaktadır. Yukarılarda da belirtildi, fazla teferruata girmeden bir de harf ma'nâlarına kısaca göz atalım.

(انشراح-İnşirah) Kelimesinde "Elif-" Ulûhiyyete "Nûn-Nûr-u Muhammediyye ye" "şın-müşahedeye" Rı-Rahmâniyyet ve Rububiyyete" "Elif-İnsân-ı Kâmile" Ha-hayata" işaret etmektedir. Hâl böyle olunca oluşan ma'nâ.

(انشراح-İnşirah) Ulûhiyyet mertebesinden doğan Nûr-u Muhammediyye Rahmâniyyet ve Rububiyyete intikâl edince İnsân-ı Kâmil mertebesinden gerçek bir "hayat-inşirah" açılımı ile müşahede edilmesidir.

Kûr'ân-ı Kerîm'in nâzil olması demek içindeki mânânın bir mertebeden bir mertebeye hafifletilerek indirilmesi demektir yoksa örneğin arşı âlâ'dan dünyâ semâsına indirilmesi demek değildir, bu ifâdeler de geçerlidir ancak izâfidir.

Kûr'ân-ı Kerîm bu şekilde hafifletilerek inmiş olmasa idi özünü ve aslını hiçbir varlığın anlaması mümkün olmayacaktı. Zât mertebesinden sıfât mertebesine oradan esmâ mertebesine ve oradan ef'âl mertebesine, Arabça'ya indirildi ve Cenâb-ı Hakk (c.c) bütün mertebelerdeki mânâları açık ve kapalı olarak Arabça harflerin üzerlerine yükledi.

Arabça'dan diğer dillere yapılan tercümelerde bu mânâlar yapılan tercüme üzerine ne yazık ki yüklenememektedir. Kûr'ân-ı Kerîm'i okuduğumuzda lezzet alamayışımız ve onun derinliklerine dalamayışımız hep lisan perdesi yüzünden olmaktadır. Genel ifâdeleri ile Yüzde on gibi bir mânâsı ancak açığa çıkabilmektedir. Çünkü bu tercümeler akli cüz' sınırları içerisinde ve daha ziyâde tenzih mertebesi yani ötelere olan bir Allah düşüncesi üzerine ağırlıklı olmaktadır.

Bizler çok çalışmak suretiyle "Arabça" kelimesinin başında olan ve bireysel nefsanîyetimizi ifâde eden "ayn-yani A" harfini kaldırabilirsek Kûr'ân-ı Kerîm'in "Rab"çasını okumuş oluruz ve bu hakikat tahakkuk etmedikçe Kûr'ân-ı Kerîm'i gerçek mânâsı ile anlamak mümkün değildir.

Diğer bir yönden ise elimizde bulunan Kûr'ân-ı Kerîm değişmemiş ve aslı üzere olduğundan mânâ olarak belki tam olarak anlayamasak dahi bütün okuduklarımız rûhumuzda kayda geçmektedir, Kûr'ân-ı Kerîm ile rûhumuz iki kardeş olduklarından ve aynı kaynaktan geldikleri için birbirini anlayabilmektedirler.

Sayı değerleri yönünden bakarsak, 94. sûre olması yani (9+4=13) ile görülüyor ki Sûre-i Şerif hem sayı olarak hem de kelâm ve mânâsıyla Efendimiz (s.a.v) ve onun şahsında herbirerlerimize hitâp etmektedir.

﴿۱﴾ أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿۱﴾

(E lem neşrah leke sadrek.)

(94/1) "**Senin göğsünü yarıp genişletmedik mi?**"

Cenâb-ı Hakk (c.c) bu Âyet-i Kerime'ye istifham Elif'i ile başlıyor. Cenâb-ı Hakk (c.c) ben bu işi yaptım diyor ve bizim de bundan haberimiz yok ise o zaman vay halimize çünkü bizler bu dünyâya bunlardan haberdar olmak için geliyoruz.

Mûsâ (a.s) ulûl-Azm bir peygamber olarak Firavun'un karşısına giderken Cenâb-ı Hakk (c.c)'tan "**Rabbişrah li sadri**" yani "Rabbim göğsümü genişlet" isteğinde bulundu. Buna karşılık Cenâb-ı Hakk (c.c) bu Âyet-i Kerime de ümmeti Muhammed'e o kadar büyük lûtûfta bulunuyor ki ümmeti Muhammed'e verdiği büyük değeri gösteriyor.

Cenâb-ı Hakk (c.c) ümmeti Muhammed'e hitâben "ben

zâten sizi hakikatlerimi alayacak kapasitede halkettim” buyuruyor.

Ancak bizler bu kapasiteyi dünyâ muhabbetiyle doldurduğumuzdan dolayı Cenâb-ı Hakk (c.c)’in hakikatlerine yer kalmıyorsa bundan sorumluyuzdur.

Mânâ olarak bu kadar geniş olan rûhaniyetimiz madde beden oluşumu ile biraz kısıtlanmıştır, okuduğumuzu anlayamamızın sebebi de budur. İçimizde oluşan sıkıntıların sebebi dahi hep buradan kaynaklanmaktadır.

Efendimiz (s.a.v)’in yaşamı süresince mübârek kalpleri dört defa ameliyat edildi ki maddesel oluşumlar ile daralan kalbimizin yine aynı şekilde fiziki açılımlar ile genişletilebileceğinin göstergesidir.

Birinci ameliyat, çocuk iken dört yaşında melâikeyi kirâm tarafından yapıldı ve vücudunda bulunan pis kanı temizlendi,

İkinci ameliyat, on yaş civarında,

Üçüncü ameliyat, Hira dağından ilk vahiy gelmezden hemen evvel,

Dördüncü ameliyat ise mi’rac’a çıkacağı gece yapıldı.

Buradan anlaşılacak olan ameliyat ifâdesi her birerlerimizin cerrahlara giderek göğsümüzü yardıması anlamında olan bir ifâde değildir. Gerçi bu ifâdeler daha o günlerden günümüzdeki kalp cerrahisinin ilmini de göstermektedir ancak bizlere lâzım olan bâtını olarak ifâdesidir ki o da şöyledir;

1. ameliyat ef’âl mertebesini anlama yolunda,
2. ameliyat esmâ mertebesini anlama yolunda,
3. ameliyat sıfât mertebesini anlama yolunda,
4. ameliyat zât mertebesini anlama yolunda, olmaktadır.

Bu belirtilen ameliyatlar olmadıkça Allah (c.c)'ı tanımak ve ilmini idrâk etmek mümkün değildir. Sûri olarak İslâm dinini sadece fıkıh ilmi ile sınırlı bir saha içerisinde yaşarız.

Hakk yolunda yapılacak "göğsün yarılmasının" ilk önce bıçağı kelime-i tevhid'dir, daha sonraki ilacı "Hakk sohbetleri"dir. Kelime-i tevhid ile başlayan zikirler vücutta oluşan gazları izale etmektedir. Yediğimiz yemeklerdeki özelliklerin kana karışması nefsi emmarenin en büyük kaynağıdır ki kişi bunlardan dolayı nefsi arzular ve onun istikâmetinde hareket etmeye başlar. Sadece duygular ile hareket etmeye başlayan madde beden şuurunu Allah'ın istediği istikâmette kullanamamaya başlar ki bu madde bedeni idare eden akıl ise ancak kendi hakikatini idrâk ettikten sonra gerçek mânâda akıl olmaktadır. Zikir ile incelen kan beyin kapasitemizi genişleterek düşünce haddimizi arttırmaktadır. Zikir yapanlarda fiziki olarak kalp hastalıkları da çok görülmez çünkü akışkanlık kalp civarındaki yağlanmayı da önler. Sinir sistemini de düzene sokan bu çalışmaların ne kadar büyük faydaları olduğu görülmektedir.

Daha evvelce kişi kendi nefsi-i varlığında Hakk'tan gafil darlıkta ve sıkıntı içindedir, daha sonraları aldığı eğitim ve çalışmaları ile fenâfillâh'dan baka billâh'a geçip Hakk'ani bir elbise ile halkın arsına gönderilmesi ve İlâh-î hakikatleri Hakk'ani akli ile idrak etmesi onun İnşirahıdır.

"Senin göğsünü yarıp genişletmedik mi?"

Bu kabiliyeti zâten daha baştan sana vermedikmi? O halde çalış ve bu hakikat-i idrak et.

﴿٢﴾ وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾

(Ve vedagnâ anke vizrek.)

(94/2) **"Ve senden yükünü kaldırmadık mı?"**

Bizim sırtımızdaki en büyük yük, sürekli olarak talepte bulunan nefsi isteklerin yükü ve benlik yüküdür. Herbirerlerimizde bulunan bu yükleri nasıl sırtımızdan atacağımızın yolunu Cenâb-ı Hakk (c.c) bize bildirmiştir. Bunları dikkâte alarak bu yükleri sırtımızdan atmamızdır.

Bizden önceki ümmetler kişinin bireysel varlığının nereye dayandığını ve nasıl bir varlık olduğunu, üzerinde hangi yükleri taşıdığını bilmiyorlar idi. Cenâb-ı Hakk (c.c) ümmeti Muhammed'e habîbinin yüzü suyu hürmetine bunları bildirmiştir. Beşeriyetin giderilerek yerine hakîkatinin konulması ile orada Hakk'tan başka bir şey kalmamakta ve bu şekilde bu yük bizlerden kalkmış olmaktadır. Bundan sonra üzerimize kalan marifetullah yükü ile çok büyük şeref olarak Kûr'ân'ın hammalığını, taşıyıcılığını yapmaya başlamaktayız.

İnsan-ı Cenâb-ı Hakk (c.c) Kûr'ân'ı taşıyıcı olarak halketmiştir ve bu belirtilen marifetullah bilgisini taşıyan kimseler için Kûr'ân-ı Kerîm'in tamamını ezbere bilme gerekliliği yoktur, Kûr'ân-ı Kerîm'in mânâsını bilmesi onun gerçek taşıyıcısı olmasını sağlamaktadır.

﴿ ۳ ﴾ اَلَّذِي اَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿﴾

(Ellezî enkada zahrek.)

(94/3) **"Ki o (yük) senin sırtını bükmüştü."**

Kişinin sırtında ki yük başlangıçta kendini var zannettiği beşeriyet yüküdür daha sonra eğitimini sürdürdüğünde kendisinde meydana gelen fenâfillâh halinde ki, emir ve nehiy hükümlerini kime bağlayacağı ağırlığıdır. Çünkü halkı göremez ki, emir ve nehiyleri uygulama yeri görsün. Daha sonra kendisine Hakk'ani bir elbise verilip fenâfillâh'dan baka billâh'a geçtiğinde gene kendisine hakikat-i itibari ile halkıyyet-i meydana geldiğinde bu belirsizlik yükü sırtından

gitmiş olur. Onun yerine bu sefer görev bilinci gelmiş olur.

﴿٤﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿﴾

(Ve refa'nâ leke zikrek.)

(94/4) "**Ve senin zikrini yükseltmedik mi?**"

Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın zâti tecellisi bizlerde olduğu için zikrimizi yükseltti ancak bunun tahakkuku için yukarıda belirtilen oluşumlar yani gönlün temizlenmesi, sırtındaki nefis yükünün atılması gereklidir.

"Hakikat-i Muhammed-î" olarak bütün âlemlerde, "Muhammedürrasûlullah" diyerek cem den sonra fark âleminde de "**zikrini yükseltmedik mi?**"

﴿٥﴾ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿﴾

(Fe inne maal usri yusra.)

(94/5) "**O halde, muhakkak ki zorluk ve kolaylık beraberdir.**"

Bu belirttiğimiz işler de sadece okumak ile yeterli olacak kadar kolay işlerde değildir, bunların tahakkuku için çok çalışmak gereklidir. Aslında zorluk, dışarıdan kolay görülmekle birlikte kişinin kendi nefis karanlığında yaşaması zordur. Bu halini Nûr aydınlığına çevirebilmesi biraz zor görünüyor ise de aslında o zorluğun içindeki kolaylıktır.

﴿٦﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿﴾

(İnne maal usri yusren.)

(94/6) "**Muhakkak ki zorluk ve kolaylık beraberdir.**"

Cenâb-ı Hakk (c.c) iki defa aynı Âyet-i Kerime ile şuna dikkât çekmek istiyor, "Ey kulum zorlandığın zaman dikkât et onun yanında muhakkak bir kolaylık gelmiştir, yeter ki sen sabret ve yoluna devam et!"

﴿٧﴾ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٧﴾

(Fe izâ feragte fensab.)

(94/7) "**Öyleyse boş kaldığın zaman hemen intisap et.**"

Efendimiz (s.a.v)e ve onun şahsında herbirerlerimize hitâben Cenâb-ı Hakk (c.c), "elindeki işin ile çok fazla ve gereksiz yere oyalanarak vaktini geçirme" ikazını da yapmaktadır.

﴿٨﴾ وَالْإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾

(Ve ilâ rabbike fergab.)

(94/8) "**Ve öyleyse Rabbine rağbet et.**"

Rağbet ettiğin dünyâ işlerinden uzaklaş ve tek rağbet edilecek olan Rabbine rağbet et, onunla meşgûl ol! Ayrıca rağbetin, halkı Hakk'a davet olsun, ve senin rağbetin Hakk'ın Zâtına olsun.

İNŞİRÂH Sûre-i şerifindeki kısa yolculuğumuz böylece sona ermiş oldu, bundan sonra yolumuza **95-Tîn Sûresi** ile devam edelim İnşeallah.

95- TÎN Sûresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHÎM

95-et-TÎN : "Tîn", dağ adı veya incir demektir. Bürûc sûresinden sonra Mekke'de inmiştir, 8 (sekiz) Âyettir.

(E.H.Y.H.D.K.D.)

Şimdi bu Sûre-i Şerifin de sayı değerlerine küçük bir göz atalım.

(ت- Tîn) (ن- nun-50) (ت- te-400) toplarsak (400+50=450) eder. Sûre sayısı, (95) Âyet sayısı (8) nüzül sırası (28) dir. Bunların içinde de birçok sayı ma'nâ değerleri vardır dileyenler bunları üretebilirler biz sadece hatırlatmak ile yetinelim.

﴿ ۱ ﴾ وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿ ۱ ﴾

(Vet tîni vez zeytûni.)

(95/1) "**İncire ve zeytine andolsun.**"

Bütün âlemleri halletmiş olan Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın küçük bir incir ve zeytin ile ne işi olabilir ki üstelik onların üzerine yemin ederek hitapta bulunuyor, incir ve zeytinin Rabblarına yemin etmeleri gerekirken Rabbları onların üzerine yemin ediyor. Küçük bir çocuk dahi bir yemin ettiğinde kendisi için değerli olan en büyük şeyler üzerine

yemin etmektedir.

Bu durumda bizim anlamamız gereken Cenâb-ı Hakk (c.c)'in burada yemin ettiği incir ve zeytin ne kadar değerli bir şey olduğudur.

İncir;

Bütün feza incirin kabuğu, içerisinde bulunan gezegenler ve yıldızlar ise incirin çekirdekleri hükmündedir. Cenâb-ı Hakk (c.c) burada açıkça âlemleri de belirtebilirdi ancak bâtını olarak ifâde edilen vahdette kesret sırrı anlaşılmaz idi.

Zeytin;

Zeytinin yenilebilir hale gelmesi için belirli bir süre kapalı olarak bekletilmesi gerekmektedir ki bu seyri sülûk yolunun ifâdesidir.

Zeytin ezildiğinde çıkan yağı tek olarak bütün zeytinleri içerisinde barındırmaktadır ki kesrette vahdet'in ifâdesidir. Kesretten vahdete ulaşabilmek için biraz zaman geçmesi lâzımdır. Zeytin başlangıçta biraz acı ve yeşildir, hamdır, toplandığı gibi hemen yenmez bir müddet kapalı yerde bekletilmesi lâzımdır ondan sonra belirli işlemlerden geçirilip yenecek hale gelir.

İşte insan da başlarda böyle ham zeytin gibidir acıdır hamdır, onun olgunlaşması için bir müddet riyazat ve nefis terbiyesi çalışmaları yapmak lâzımdır, o şekilde terbiye edilen nefis gıda haline gelen zeytin gibidir. Ayrıca siyahlaşmış renginden dolayı varlığında "a'mâiyyet" hakikatini de temsil etmiş olmaktadır.

﴿ ٢ ﴾ وَطُورِ سَيْنِينَ ﴿﴾

(Ve tûri sînîne)

(95/2) "**Ve Sîna dağına.**"

Cenâb-ı Hakk (c.c) diğer başka dağlara değil de Mûsevîyyet ile ilgili olan "sîne" Sînâ dağına yemin ediyor.

"tûri sînîne" ifâdesi bâtını olarak her birerlerimiz için sine turlarının yani nefis mertebelerinin ve hazerâtı hamsenin ifâdesidir.

﴿٣﴾ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٣﴾

(Ve hâzel beledil emîn.)

(95/3) "**Ve bu emîn olan beldeye.**"

Bu âyeti kerîme ile Muhammediyyet mertebesine geliniyor.

Emin belde mertebe-i Muhammediyye ve ondan kasıt Kâbe-i Şerif ve Mekke-i Mûkerremedir.

Kişi kendi gönül kâbesine girdiği anda orası emin belde olmaktadır çünkü her türlü nefsâniyetten, cinniyyetten, şeytaniyetten arındırılarak oraya girilebildiği için ondan sonra orası emin beldedir.

Bu girişten önce giren kişinin de Muhammed'ül emîn yani emin kişi olması gerekmektedir.

﴿٤﴾ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾

Lekad halaknel insâne fî ahseni takvîm.

(95/4) "**Muhakkak ki: Biz insanı en güzel bir biçimde halkettik.**"

Allah'ın varlığı içerisinde insân en güzel sûret olarak

halkedilmiştir.

İnsanın halkedildiği mahâl her ne kadar dünyâ ve cennet olarak belirtiliyor ise de her iki mahâl de Allah'ın varlığı içindedir.

"Ahseni takvîm" sûret olarakta en güzel şekli içine almakla beraber bâtinen dahi en kemâlli olarak halkedilen varlık insândır. Kendindeki bu kemâli bilmeyerek zevâlde yaşayanlar için ise bu onların bireysel sorunu olur ve bu durum onun kemâl hali üzere halkedilmiş olmasına zevâl vermez. "Altın çöpe düşse değerini kaybetmez" sözü vardır ki insânda aynı şekilde kendini hangi durumlara getirmiş olursa olsun Hakk'ın verdiği değerden hakîkati olarak bir şey kaybetmez, kaybedilen fiilleri yönündendir.

﴿٥﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٥﴾

(Summe redednâhu esfele sâfilîn.)

(95/5) **"Sonra da onu aşağıların en aşağısına döndürdük."**

Tefsirlerde "esfeli sâfilin" olarak en aşağı yer ibaresi kullanılır zahiren doğrudur ancak bu kadar büyük bir değerde halkedilen bir varlığın bu kadar basit bir şekilde izah edilmesi kabul edilemez.

Halife olarak halkedilen bir varlık kendi fiilleri ile kendini aşağılatırsa ayrı konudur. Ancak insânın halife oluşu yönüyle bu Âyet-i Kerîme'nin ifâdesi "kemâlât yönüyle en son ulaşılan nokta" demektir. Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın tenezzül mertebelerinin en uç noktasıdır.

Cenâb-ı Hakk (c.c) bu ifâde ile insânı taltif etmiş olmaktadır. Meleklerin sıfât mertesinde programları yapılmakta ve esmâ mertebesinde zuhura gelmektedirler oysa insân ahadiyyet mertebesinden kaynağını alarak en uç

nokta olarak belirtilen esfeli sâfiline kadar seyahâtini devam ettirmektedir ki âlemlerin en büyük seyyahıdır. Bu aşamadan sonra bizlerdeki tecelliler bâtın âlemine doğru geriye dönüş seferine başlamaktadır.

Evliyâullah tarafından hazreti şehadet ismi verilen bu âlemde insân ne kazanıyorsa kazanmaktadır ki, bu nedenle basit mânâda aşağı bir yer değil, yücelerin, yücelerinin bulunduğu bir yerdir. İnsân ile Kûr'ân'ın, kulu ile Rabbinin bulunduğu yerdir.

Bu âlemde likâ hükmünü yani Allah'a ulaşma hükmünü yerine getiremeyen kimsenin âhirette Allah'a ulaşması sadece ham hayaldir, ancak iyi halleri ile cennet girer o ayrı bir konudur.

Bizim vaktimiz, kendimizi tanıma yolunda olmalıdır, ahirette cennet ve cehennemden başka zâten yaşanacak başka bir mahâl yoktur, Cenâb-ı Hakk (c.c) bizi nereye koyarsa oraya râzı olacağız.

Esfeli sâfiline ulaşılmadıkça Rabbi ile buluşma mümkün değildir. Ve bu hâl ise tecelli-i külli ile tenezzül mertebesidir.

Muhabbetin, likâ'nın tenezzülü

(Tenezzül: nâzil olma, idrâke gelme, anlaşılmasının hafifletilip, kolaylaştırılması)

(Hazret-i şahadet), Ef'âl âlem'ine

1-Allah'ın tenezzülü

2-Kûr'ân'ın tenezzülü

3-İnsân-ı kâmil'in tenezzülü

4-Zâtı'nın tenezzülü

5-Mânâların tenezzülü

6-Sıfatlarının tenezzülü

7-Rûh'un tenezzülü

- 8-Esmâların tenezzülü
- 9-meleklerin tenezzülü
- 10-nefsin tenezzülü
- 11-mertebelerin tenezzülü
- 12-fiillerin tenezzülü
- 13-Âdemin tenezzülü
- 14-peygamberlerin tenezzülü
- 15-kitapların tenezzülü
- 16-hakikat-ı Muhammedinin tenezzülü. Ve diğerleri.

Bu kadar muhteşem bir oluşumun bir araya getirilmesi tabii ki orasını (Hz. şahadet) yapar, ki; içinde, zâhiri ve bâtını yaşadığımız bu yerdir. Kendinin kolayca müşahede edilmesi için, bu tenezzülleri yaptı. Sende artık nefsenden tenezzül edip lütfet de Rabb'in sana da ulaşsın. Rabb'in yanında, ama sen ondan uzaktasın. Bu varlık içinde, yokluk niye?.

﴿٦﴾ اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحٰتِ فَلَهُمْ
اَجْرٌ غَيْرٌ مِّمَّنُوْنَ ﴿٦﴾

(İllellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti fe lehum ecrun gayru memnûn.)

(95/6) **"İmân eden ve sâlih ameller işleyenler hariç. İşte onlar için kesintisiz ecir vardır."**

O kimseler ki sayılan bu hakikatleri önce iman yoluyla idrak ettiler daha sonra müşahede yoluyla idrak ettiler.

"gayru memnûn" memnûniyetin çok üzerinde tasavvur edilemeyecek derecede olan karşılıktır. Esfeli safilinin zahiri hükmü altında kalmadan hakikatine ulaşanlar ancak bu ecirlere kavuşacaklardır.

Sâlih amel mânâsı Hakk'tan fiili kuldân olan amellerdir. İşte kim ki yaptığı fiilin mânâsını Allah'tan aldı işte o sâlih amel yapmıştır.

Bu dünyânın cazibesine kapılarak imân etmeyen ve sâlih ameller işlemeyenler ise bu dünyâda kaldılar ve geriye dönüşü gerçekleştiremediler.

﴿٧﴾ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴿٧﴾

(Fe mâ yukezzibuke ba'du bid dîn.)

(95/7) "**Öyleyse bundan sonra sana dîni tekzip ettiren (yalanlatan) nedir?**"

Bu anlatılan hakikatlerden, gerçek dînden seni alıkoyan nedir?

Cenâb-ı Hakk (c.c) bizim varlığımızı bildiğinden ve bazı şeyleri gözardı edeceğimizi bildiğinden dolayı bizlere "bu kadar güzellikler sana açılmış iken neden faydalanmıyorsun" diyerek ikazda bulunuyor.

﴿٨﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

(E leysallâhu bi ahkemil hâkimîn.)

(95/8) "**Allah, hâkimlerin en güzel hüküm vereni değil mi?**"

Bütün bu anlatılanları hikmetler ile bildiren O değildir? Artık bundan sonra sen gereğini yap! mânâsındır. İster zâhiri anlamda aşağıların aşağısı bir hayat yaşa istersen hazreti şehadette hakikat-i ilâhîye içerisinde bir hayat yaşa.. Bunların hepsine hakkıyla hükmeder.

(Heze min fazlı rabb'î) rabb'imize şükrederiz nihayet bu kitabımızda özetle böylece kaydı neticelenmiş oldu.

Gayret bizden muvaffakiyyet Hakk'tan'dır.

(Terzi Baba Tekirdağ) (18/03/ 2013)

KAYNAKÇA

1. KÛR'ÂN VE HADİS :

2. VEHB : Hakk'ın hibe yoluyla verdiği ilim.

3. KESB : Çalışılarak kazanılan ilim.

4. NAKİL : Muhtelif eserlerden, Mesnevi'i şerif, İnsân-ı Kâmil, Fusûsu'l Hikem ve sohbetlerimizden müşahede ile toplanan ilim.

"DAHA EVVELCE ÇIKAN KİTAPLARIMIZ"

(Gönülden Esintiler)

1. Necdet Divanı:

2. Hacc Divanı:

3. İrfan Mektebi, Hakk Yolu'nun Seyr defteri:

4. Lübb'ül Lübb Özün Özü, (Osmanlıca'dan çeviri):

5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi'de Bazı hakikatler: "İngilizce, İspanyolca"

6. İslâm'da Mübarek Geceler, bayramlar ve Hakikatleri:

7. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs'i):

8. Tuhfetu'l Uşşâkiyye, (Osmanlıca'dan çeviri):

9. Sûre-i Rahmân ve Rahmâniyyet:

10. Kelime-i Tevhid, değişik yönleriyle:

11. Vâhy ve Cebrâil:

12. Terzi Baba (1) ve Necm Sûresi:
13. (13) On üç ve Hakikat-i İlâhiyye:
14. İrfan mektebi, "Hakk yolu"nun seyr defteri ve şerhi
15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)
16. Divân (3)
17. Kevkeb. Kayan yıldızlar.
18. Peygamberimizi rû'ya-da görmek.
19. Sûre-i Feth ve fethin hakikat-i.
20. Terzi Baba Umre (2009)
21. 6 Pey-(2) Hz. Nûh Neciyyullah: (a.s.)
22. Sûre-i Yûsuf ve dervişlik:
23. Değmez dosyası:
24. 6 Pey-(3) Hz. İbrâhîm Halîlûllah: (a.s.)
25. -1-Köle ve incir dosyası:
26. Bir zuhûrât'ın düşündürdükleri:
27. -2-Genç ve elmas dosyası:
28. Kûr'ân'da Tesbîh ve Zikr:
29. Karınca, Neml Sûresi:
30. Meryem Sûresi:
31. Kehf Sûresi:
32. İstişare dosyası:
33. Terzi Baba Umre dosyası: (2010)
34. -3-Bakara dosyası:
35. Fâtiha Sûresi:
36. Bakara Sûresi:
37. Necm Sûresi:
38. İsrâ Sûresi:
39. Terzi Baba: (2)
40. Âl-i İmrân Sûresi:
41. İnci tezgâhı:
42. 4-Nisâ Sûresi:
43. 5-Mâide Sûresi:
44. 7-A'raf Sûresi:
45. 14-İbrâhîm Sûresi:
46. İngilizce, Salât-Namaz:
47. İspanyolca, Salât-Namaz:
48. Fransızca İrfan mektebi:
49. 36-Yâ'sîn, Sûresi:

50. 76-İnsân, Sûresi:
51. 81-Tekvir, Sûresi:
52. 89-Fecr, Sûresi:
53. Hazmi Tura:
54. 90-95-Beled-Tîn, Sûresi:
55. 28- Kasas, Sûresi:
56. İrfan-Mek-Şer-Fransızca-Baba:
57. 20-TÂ HÂ Sûresi:
58. Mirat-ül-İrfan-ve-şerhi:
59. 6 Pey-(4) Hz. Mûsâ Kelîlmullah: (a.s.)
60. 6 Pey-(5) Hz. İsâ Rûhullah: (a.s.)
61. 6 Pey-(6) Hz. Muhammed: (s.a.v.)
61. -4-Bir ressam hikâyesi:
63. İnci mercan tezgâhı
64. Ölüm hakkında:
65. Reşhett'an bölümler:
66. Risâle-i Gavsıyye:
67. 067-Mülk Sûresi:
68. 1-Namaz Sûrereleri:
69. 2-Namaz Sûrereleri:
70. Yahova Şahitleri:
71. Mü-Geceler-Fran-les-nuits:
72. İman bahsi:
73. Celâl ve İkrâm:
74. 2012 Umre dosyası:
75. Gülşen-i Râz şerhi:
76. -5-Doğdular, yaşadılar hikâyesi:
77. Aşk ve muhabbet yolu:
78. A'yân-ı sâbite. Kazâ ve kader:
- 79- Terzi Baba-(4) İstişare dosyası.
- 80- Terzi Baba-(5) İstişare dosyası.
- 81- Hayal vâdîsi'nin çıkmaz sokakları:

Terzi Baba kitapları serisi:

- 1- 12- Terzi Baba-(1)
- 2- 39- Terzi Baba-(2)

- 3- 32- Terzi Baba-(3) İstişare dosyası.
4- 79- Terzi Baba-(4) İstişare dosyası.
5- 80- Terzi Baba-(5) İstişare dosyası.

Mektuplar ve zuhuratlar serisi:

Terzi Baba İnternet dosyaları:

- 91-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-1-
92-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-2-
93-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-3-
94-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-4-
95-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-5-
96-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-6-
97-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-7-
98-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-8-
99-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-9-
100-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-10-
101-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-11-
102-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-12-
103-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-13-
104-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-14-
105-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-15-
106-Terzi-Baba-Mek-ve-zu-Ke-Kara-bi-dosyası-16-
107-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -17-
108-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -18-
109-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -19-
110-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -20-
111-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -21-
112-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -22-
113-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -23-
114-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -24-
115-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -25-

NECDET ARDIÇ

Büro : Ertuğrul mah.
Hüseyin Pehlivan caddesi no. 29/4
Servet Apt.
59 100 Tekirdağ.

Ev : 100 yıl Mahallesi uğur Mumcu Cad.
Ata Kent sitesi A Blok kat 3 D. 13.
59 100 Tekirdağ
Tel (ev) : (0282) 261 43 18
Cep : (0533) 774 39 37

Veb sayfası: Amerika: <[http:// necdetardic. org/](http://necdetardic.org/)>

Veb sayfası: Amerika: <www.necdetardic.info>

Veb sayfası: Almanya: <www.terzibaba.com>

Radyo adresi (form): <[terzibaba13.com](http://www.terzibaba13.com)>

İnternet, MSN Adresi:

Necdet Ardıç <terzibaba13@hotmail.com>

